

4

ראיון חג

שר השיכון מספר על מפגש אישי עם השכול והכאב, פתרון מצוקת הדיור ויחסיו עם ראשי הסיעות החרדיות

10

מלאך החסד

מלאך החסד שי גראוכר מספר ל'קו עיתונות' כיצד החלה הפעילות המדהימה שריגשה את המדינה ושופך אור על הקשר המיוחד עם מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל

16

אחד נגד כולם

מפקד טייסת 69 אל"מ מאיר מוסט מברך על ההישגים, מגנה את הסרבנות בטייסת שפגעה בכשירות הטייסים ותוהה: איפה היה חיל האוויר בבוקר שמחת תורה?

22

30 שנים לאוסלו

במלאות שלושים שנים לחתימה על הסכם אוסלו, מגלה יובל בלומברג, מחבר הספר 'מלכודת אוסלו' את הסודות מאחורי הסכם הדמים

הרה"ג שמואל רבינוביץ רב הכותל המערבי והמקומות הקדושים

עשה טוב וסור מרע

יהודיים כלליים. אני מדבר על כשרות, תפילה, לימוד תורה, צדקה, תפילין, נרות שבת. אני מדבר על מעשים מובחנים ומובדלים מבחינה יהודית. אני מדבר על מצוות. והיום אני אומר לכם משהו שנמנעו מלומר כל השנים: אני מבקש מכם לעשות מצוות". הוא סיים את דבריו: הסיפור של יהודי אמריקה כרוך ל"ע בהתבוללות, ניכור, אדישות ובורות. מה יבטיח שתהיה בכלל יהדות באמריקה בעוד חמישים שנה חוץ מיהודים אורתודוקסים? רק "מצוות" - עשה טוב הן מחזיקות את העם היהודי.

לפי זה ניתן לבאר את שינוי סדר המשנה על פי שינוי הדורות... רבינו הקדוש הקדים את הלולב לשאר המינים במשנה מפני גובהו. הדור עמד אז בפתחה של גלות רביעית, גלות אדום, ורבינו הקדוש ראה צורך לחזק את העם בעתידו, בדרך נדודיו במדבר העמים. הוא חזה את רשעת האומות ואת רצונם להשפיל את עם ישראל כעפר. לכן רצה רבי הקדוש לאמץ את לבכם שלא ישכחו את גובה מעמדם הנצחי.

הוא מסר סימן בידינו, שנוכח שאנו בכל מצב - "במינו גבוה מכולם". ומשום כך הקדים את הלולב, בדומה למה שרמזו זאת חכמים במטבע הברכה "על נטילת לולב". הרמב"ם (רפ"ז מהל' לולב) בתארו את הלולב כתב: "שיהיה כמו שרביט", ושרביט הוא סמל של מלכות וסמכות. השרביט בידינו! תכלית העולם וקיומו, נשאר אצלינו לתמיד!

כאב רחום הנפרד מבנו האהוב המפליג למרחקים ומאמצו אל לבבו מתוך דברי פרידה נרגשים, כך נעמד לו נשיא ישראל רבינו הקדוש על פרשת דרכים זו וחזק את עמו הגולה: "בני חביבי, ראשית כל, זכרו שאתם גבוהים מכולם... עד כמה שירצו עריצים להשפיל ולמגר אתכם בכל כנפות הארץ, דעו כי אתם עם הנבחר. אל תשכחו שאתם הוא הרום והנישא מכל עם ולשון העומדים עליכם".

שיר עתיק, המיוחס להרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע על פיוט ההושענות: "אום אני חומה" המדבר בשבחה של כנסת ישראל: "כאטש (למרות): גולה וסורה, דאך (בכל זאת): דמתה לתמר..." והיינו שאף בגלותנו ל"ע, עדיין עומד עמנו זקוף כעץ התמר ולולביו, בהדרת קומה.

בזה אנו פותחים את תפילת כל המועדות: "אתה בחרתנו מכל העמים, אהבת אותנו ורצית בנו ורוממתנו מכל הלשונות..."

הקדוש במשנה הקדים מסכת נזיר לסוטה. כי בעוד שבעת מתן תורה הסדר היה צריך להיות "סור מרע ועשה טוב", הרי שבדורות חלשים כדי להגיע ל"סור מרע" צריך להתחיל ב'עשה טוב'. לכן התורה הקדימה את פרשת סוטה - 'סור מרע', ואח"כ נזיר - עשה טוב. ואילו חכמינו במשנה שראו את ירידת הדורות פתחו במסכת נזיר - עשה טוב, ואח"כ במסכת סוטה - סור מרע, שהוא בא כתוצאה של עשה טוב.

אחד המנהיגים הקונסרבטיביים בארה"ב עלה פעם על הבימה ביום כיפור ונשא את אחד הנאומים הנוקבים על מצבה של יהדות ארה"ב. הוא פתח במילים נרגשות על פועלו של הרבי מליובאוויטש זי"ע, ואז הגיע לנושא העיקרי:

"הדברים שאמרתי עד עתה לא הופכים אותנו לבית כנסת של חב"ד", אמר לקהל, "אבל ביחס לקיום מצוות - בחזית הזאת אני עם אחיי החב"דניקים. הרב מליובאוויטש צדק בכיוון שאליה יהדות אמריקה הלכה. אנחנו חיים בעידן של חירות, שאף דור לפנינו לא יכול היה אפילו לחלום עליה. אנחנו קהילה שנהנית מברכה כלכלית, פוליטית וחברתית. אבל מה שטוב ליהודים, לא תמיד טוב ליהדות.

הרבי מליובאוויטש זצוק"ל הבין את זה היטב לפני שמונים שנה. רשת הביטחון שלנו כיהודים באמריקה כללה תמיד שלושה רכיבי זהות, שכבר אינם מספיקים לנו: ראשית, השואה. השואה כבר לא יכולה להיות בסיס לזהות יהודית, אישית, או לאומית. למעלה משמונים חלפו.

שנית, ישראל. אחרי מלחמת ששת הימים, מלחמת יום כיפור, אנטבה, תקיפת הכור בעירק - אנחנו יודעים שזה כבר לא מה שמחזיק את הדור הצעיר שלנו. דעותינו לגבי מדינת ישראל עצמה חלוקות היום, וגם אחרי ביקורים בסגנון 'תגלית' לא מקבלים תשובה למה לחיות כיהודי פעיל ואכפתי אחרי שחוזרים מישראל. מדינת ישראל כבר אינה יכולה לבדה לבסס זהות יהודית, אישית או קולקטיבית. שלישי, אנטטישמיות. גם היא אינה מספיקה. אי אפשר עוד לסמוך על שנאת האחרים כדי שהזהות שלנו תשרוד.

"כך שהשואה, ישראל והאנטישמיות, שלושת המרכיבים שתמיד יכולנו לסמוך עליהם, כבר אינם יציבים. לכן אנחנו צריכים מצוות. עלי להבהיר: אני לא מדבר על להיות נדיב או אצילי או על ערכים

צווינו על נטילת ארבעת המינים בחג הסוכות: "ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפת תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל" (ויקרא כ"ג, מ'). ודרשו חז"ל (סוכה ל"ב), פרי עץ הדר הוא האתרוג. כפות תמרים הוא הלולב. ענף עץ עבות הוא ההדס. וערבי נחל זהו הערבות.

הסדר בפסוק הוא: אתרוג, לולב, הדס וערבה. ואילו במשנה ושו"ע, ההלכות הן לפי סדר אחר, ראשית לולב, לאחר מכן הדס, ערבה ואחר כך אתרוג. וצריך להבין מדוע שינוי זה? מהסדר הנאמר בתורה והתחילו בהלכות לולב ולבסוף אתרוג, ולא פתחו בהלכות האתרוג?

בעל התוספות יום טוב בתחילת פרק לולב הגזול, מתרץ שני תירוצים לקושיה זו. התירוץ הראשון, שהיות ולולב אגוד יחד עם ההדס והערבה - שלושה מינים יחד, לכן מקדימים את הלכותיהם לפני הלכות אתרוג שהוא יחיד. תירוץ שני על פי דברי הגמרא במסכת סוכה (ט"ז) שכיון שהברכה נאמרת על הלולב, משום שהוא המין הגבוה מכולם, לכן פותחים תחילה בהלכותיה, וממשיכים בסדר הפסוק הדס וערבה, ואח"כ חוזרים לאתרוג.

אלא שבכל זאת עדיין צריך להבין, אם הקדימה התורה את האתרוג לפני כולם, היא ידעה את הסבריו של בעל התוספות יום טוב ולמרות זאת בחרה לפתוח באתרוג משום שיש לה טעם ברור לכך, ומדוע אם כן שינוי חכמים סדר הכתוב בתורה במשנתם?

ניתן לבאר זאת, שהתורה הקדימה "פרי עץ הדר" לפני שאר המינים, משום שבעצמותו האתרוג הוא החשוב שבמינים וההדור שבהם, שהרי "יש לו טעם ויש לו ריח". כך ש"פרי עץ הדר" מסמל את השלימות, ומייצג את חכמי העם וצדיקיו ובעלי מעשים כבירים. דבר מובן הוא שמצד חשיבות האתרוג יש לו בעצם דין קדימה לכולם. את מי יש לכבד יותר מחכמי ישראל? כך שהאתרוג המרמז עליהם יש לחבב עד אין שיעור, ולכן אמרה תורה: ולקחתם לכם "פרי עץ הדר" לראשונה.

אלא שבכל זאת ראו חכמי המשנה צורך ביניהם, ימי בית שני וחורבנו והלאה, להקדים את הלולב... והם עשו זאת מפני תיקון עולם על פי רקע שינוי הדורות.

ה"אמרי אמת" מגור זי"ע ביאר את זה שהתורה הקדימה פרשת "סוטה" לפרשת "נזיר", ואילו רבינו

"הדברים שאמרתי עד עתה לא הופכים אותנו לבית כנסת של חב"ד, אבל ביחס לקיום מצוות - בחזית הזאת אני עם אחיי החב"דניקים. הרב מליובאוויטש צדק בכיוון שאליה יהדות אמריקה הלכה. אנחנו חיים בעידן של חירות, שאף דור לפנינו לא יכול היה אפילו לחלום עליה. אנחנו קהילה שנהנית מברכה כלכלית, פוליטית וחברתית. אבל מה שטוב ליהודים, לא תמיד טוב ליהדות"

דאָן עמית

דואגים לבריאותך בחג ובמועד

רופאי ילדים און-ליין
עומדים לרשותכם 24/6
דרך אתר כללית או ביישומון

רשת מר"מים ושירותי מוקד לילה
מרכזי רפואה מיידית בפריסה ארצית,
בכ-50% הנחה בימי שישי-שבת,
ערבי חג וחג*

מוקד אחיות
המוקד פעיל
24 שעות ביממה
לשירותכם ב-2700*

רופאי עור און-ליין
מומחים הזמינים עבורכם
כבר משעות הבוקר
בשיחת ייעוץ***

רופאי משפחה און-ליין
דרך אתר כללית
או ביישומון**

עושים הכל שרק תהיו בריאים, בטוח זה כללית

***2700**

*רשת מר"מים: עלות השירות בסופ"ש ובחגים 50 ש"ח (בימי חול וחג) 101 ש"ח, מר"מים של כללית או המוכרים על ידה ונמצאים בסדר בלבד. לברור שעות הפעילות של כל מר"מ היכנסו לאתר כללית. **שירות רופאי משפחה און-ליין: ערבי חג, ימי חג וחג מהשעה 13:00 עד 23:00. רופאי Tyto און-ליין: ערבי חג, ימי חג וחג מהשעה 08:00 עד 24:00. ***שירות רופאי עור און-ליין: ימי חג ושבת-אין פעילות. בערבי חג מהשעה 08:00 עד 13:00, בחול המועד מהשעה 08:00 עד 22:00

שר השיכון ויו"ר סיעת יהדות התורה השר יצחק גור

שר השיכון בלשכתו

"לא יעבור תקציב 2025 ללא הסדרה של חוק הגיוס"

בראיון חג מיוחד חושף שר השיכון את המפגש האישי שלו עם השכול והנאב בשנה האחרונה, מספר על ההשקעה העצומה בפתרון מצוקת הדיור ואספקת רבבות דירות חדשות לשוק ומתייחס לאתגרים המרכזיים של הממשלה בשנה הקרובה וליחסיו עם ראשי הסייעות החרדיות האחרות • הדרישה הבלתי מתפשרת להעברת חוק הגיוס, האצבע המאשימה לעבר בג"ץ על התנהלותו בנושא וההסבר מדוע צריך להעביר את החוק גם בתקופה רגישה של מלחמה • וגם: האם תקום עיר חרדית נוספת? מה הסיכוי שיהדות התורה תצטרף לממשלת שמאל עתידית? האם הוא תומך בעסקת חטופים? וכיצד התקשורת נוהגת להוציא את דבריו מהקשרם?

||| אבי גרינצייג

סיפקנו כאלף דירות לדיור חלופי עבור תושבי עוטף עזה, מיישובים כמו ניר עוז, רעים, נתיב העשרה, כפר עזה, נחל עוז ועוד. הקדשנו מאות מיליוני שקלים לטובת שיקום שטחים שנפגעו במלחמה והקמנו מחנות זמניים לקהילות של בארי, חולית וכפר עזה". בעיניך, מה האתגרים הניצבים בפתחה של מדינת ישראל לשנה הקרובה?
"האתגר הראשון שלנו זה לנצח במלחמה ולהחזיר את כל החטופים בריאים ושלמים לביתם. וכמובן, להשיב את הביטחון לאזרחי ישראל, ולאפשר את חזרתם המהירה של תושבי הצפון והדרום המפונים לדירות הקבע שלהם".

דיור תחילה

בשנה האחרונה הספיק שר השיכון לחרוש את ישראל לאורכה ולרוחבה בלא פחות משישים ושישה סיורי שטח, ועוד היד נטויה. מלבד זאת הוא משתתף באינספור אירועים של השקות פרויקטים וקידום הבנייה בישראל, והמספרים לא משקרים. 60 אלף יחידות דיור פורסמו השנה במכרזים ו-38 אלף יחידות דיור נוספות נמכרו בעסקאות.
נעבור ברשותך להישגים הכלליים של המשרד בשנה האחרונה, מעבר לענייני המלחמה...
"במישור התכנוני השלמנו תכנון יישוב קהילתי חדש בחבל תקומה על שם ראש מועצת שער הנגב אופיר ליבשטיין הי"ד, השקענו עשרות מיליונים בהקמת היישוב יתיר, השלמנו תכנון 15 אלף יחידות דיור במערב קריית גת, 4,900 דירות בבית שמש, 5,000 דירות בכסיף, 16,000 דירות להפקדה בנתיבות, 12,000 דירות באשקלון, שכונה חדשה במצפה

'חרבות ברזל' ובהשלכותיו על מדינת ישראל. בימים אלו ציינה מדינת ישראל שנה למלחמה, איפה זה פוגש אותך? גם ברמה האישית וגם במישור של משרד השיכון, כמובן.
"ממש עכשיו יצאתי מדיון אצל ראש הממשלה בנושא חיזוק וייחוד הנגב והגליל והרחבת היישובים הקיימים. דווקא היום, שאנחנו נמצאים אחרי שנה של מלחמה, משרד הבינוי והשיכון בראשותי עושים מאמצים ומקדמים תוכניות רבות להרחבת ההתיישבות בנגב ובגליל ובשאר אזורי הארץ. זה במישור הלאומי והמקצועי, ברמה האישית, מאז שמחת תורה אני נושא על גבי כאב צורב, בשמחת תורה נחשפתי למראות קשים שנפש האדם אינה יכולה לשאת אותם וזה מלווה אותי מאז. אני מספר זאת, כי בישיבת הממשלה השבוע הראו את סרט הזוועה שמקרינה הממשלה למנהיגים ומובילי דעת קהל בעולם.
אי אפשר גם בלי להתייחס לסוגיה הרגישה מכל - עסקת חטופים. גולדקנופף נחרץ: "מאז שמחת תורה אני פוגש באופן קבוע את בני משפחות החטופים, אני יושב איתם, שומע את אשר על ליבם, וכפי שהתחייבתי לכולם - אני אתמוך בכל עסקה שתביא ממשלת ישראל לשחרור החטופים. כמובן, מלבד זאת אני הולך לניחומי אבלים, משתתף בהלוויות החללים ומקיים ביקורי חולים אצל הפצועים, ואני אומר לך: העם שלנו חזק, ובעזרת ה' ביחד ננצח".
תרצה לפרט באופן ספציפי מה פועל המשרד בהקשר של המלחמה?
"השקענו מעל מאה מיליון שקל בהשגחה של כעשרת אלפים מקלטים בצפון ובדרום, דחינו את התשלומים על קרקעות ליזמים בפריפריה, ביטלנו את שכר הדירה לדיירי הדיור הציבורי ביישובים המפונים,

קצת משנתיים חלפו מאז נקרא יצחק גולדקנופף אל הקודש פנימה, שם נבחר על ידי מרן האדמו"ר מגור לכהן כנציג הסיעה המרכזית בכנסת. בתוך הפך גולדקנופף לאחת שנתיים הדמויות הבולטות בפוליטיקה הישראלית, בין אם במעמדו כיו"ר סיעת אגודת ישראל ובין אם בתפקידו כשר השיכון, בפרט בתקופה רגישה כל כך של מלחמת חרבות ברזל ושל אתגרים עצומים הניצבים בפני המשק הישראלי בכלל ושוק הדיור בפרט.
אם יש מאפיין ייחודי שאי אפשר לפספס אצל השר, הוא החיוך הנצחי השרוי על שפתיו והיחס הלבבי לכל אחד. חבריו מכנים אותו בפשטות 'יצחק' וכך הוא בעיני עצמו, שליח לטובת הכלל, יחד עם צוות נאמן ומסור ובראשות עוזרו הצמוד והיעיל מוטי בבצ"ק, כדי לחולל מהפכה חיובית בשוק הדיור הישראלי. בשנה האחרונה טיפלה לשכת פניות הציבור של השר בלא פחות מ-15,358 פניות ציבור, מספר כמעט בלתי נתפס עבור משרד ממשלתי.
אנחנו נפגשים רגע לפני יום כיפור, עם ציון שנה לאירועי השביעי לעשירי, ולא ניתן לפתוח ראיון פוליטי בתקופה שכזו מבלי לעסוק במבצע

השר גולדקנופף עם כותב השורות

באשר לבג"ץ, מצער מאד שגם לאחר שנים בהם הכנסת מבקשת להסדיר את נושא חוק הגיוס - הוא פוסל את החוקים שלא ברשות ולא בסמכות, וגורם דה-פקטו למשבר חוקתי. היה מצופה משופטי בג"ץ להכיר בעובדה שישנם במדינה יהודית ודמוקרטית זכויות שאינן ניתנות לערעור או ביטול, כגון הזכות ללמוד תורה

הממשלה. גולדקנופף לא מתחמק מהנושא ומסביר בהרחבה את העול שנעשה לו.

"קודם כל נזכיר שבאותה תקופה נאמרו מאות אמירות בעייתיות על ידי אישים מהשמאל כמו יאיר לפיד והדברים הללו עוברים בתקשורת בדממה..." מוזכר שר השיכון את התנהלות האיפה ואיפה המקובלת בישראל. "חלק מהניסיון להציג את האמירות שלי באור שלילי, זה ניסיון של השמאל והתקשורת לפגוע בציבור שנשלחתי לייצג. הנה קח למשל את הציטוט המפורסם שנחתך והופץ שאמרתי 'למי רע פה?' הרי כל מי שצפה בראיון או האזין לו, ראה שנשאלתי האם בן גביר פיל את הממשלה והשבתי שכל מפלגות הקואליציה עובדות יחד וממלאות את האינטרס הציבורי שלשם כך הם נשלחו לכנסת, ולפיכך לאיש מהם אין סיבה לפרק את הממשלה, וכדי להסביר את זה השתמשתי במשפט 'למי רע פה' - כיוון שהראיון נערך בכנסת. אבל ברגע שהמשפט נחתך והופץ בתקופה הזו, הפרשנות הטבעית שניתנה לאמירה היא שאני שואל כביכול למי מאזרחי ישראל רע פה ומזלזל כאילו בנפגעים הרבים. או דוגמה נוספת: הייתה אמירה שלי 'מה קשורה הממשלה למלחמה' שצוטטה גם בהקשר מצומצם, כשבצעם היא הגיעה כחלק מהסבר רחב על כך שעלינו להמתין למסקנות וועדת החקירה, לפני שאנחנו ממהרים להטיל האשמות על חברי הממשלה".

הנושא המרכזי על סדר יומה של הנציגות

דירה".

זוגות רבים מתלוננים על הריבית הגבוהה ועל העלות של זה המגולמת בתשלומי המשכנתא. מה משרד השיכון יכול לעשות כדי להשפיע בנושא הזה?

"אנחנו מודעים לבעיית הריבית הגבוהה. המשרד פועל באסטרטגיית הגדלת ההיצע" (צריך לומר בהגיונות שלממשלה אין השפעה אמיתית על גובה הריבית, אותה קובע בנק ישראל, והיא יכולה להשפיע רק בכלים עקיפים או באמצעות הפעלת לחץ על הנגיד. א.ג.).

שמענו לא אחת שמשרד השיכון בראשותך מתכנן להקים עיר חרדית נוספת - האמנם?

"הקמת עיר חרדית נוספת אכן נמצאת על הפרק. אנחנו בוחנים מספר אתרים רלוונטיים ועובדים בשיתוף פעולה עם הרשויות המקומיות והמחוזיות. זה פרויקט מורכב, אבל חיוני לפתרון מצוקת הדיור במגזר החרדי. הציבור החרדי צריך פתרונות מגוונים למצוקת הדיור ואנחנו מתכוונים בעז"ה לעשות את הדרוש לכך".

הסכמים צריך לקיים

אולי בגלל העובדה שגולדקנופף לא מגיע מרקע פוליטי ארוך שנים ואולי בגלל חביבותו, בלא מעט מקרים בשנתיים האחרונות השתמשה התקשורת הכללית בציטוטים שלו - לא פעם כאלו שסולפו או הוצאו מהקשרם - כדי לתקוף את הציבור החרדי ואת

רמון, תוכנית חדשה בבית דגן והרשימה עוד

ארוכה", גולדקנופף מנפנף המספרים הכמעט אינסופיים ועובר לדבר על הסכמי הגג, הכוללים מעל מאה אלף יחידות דיור חדשות בארבעה הסכמים, על התוכניות להכפלת מספר התושבים בצפון והקמת 150 אלף יחידות דיור חדשות, על מיליארדים שהושקעו בתוכנית להאצת נדל"ן, בשיפור השירות בחברת עמידר ובדיור הציבורי בכלל. אני חייב לציין גם את העבודה המקצועית והמסורה של מנכ"ל המשרד, ידידי היקר יהודה מורגנשטרן, שעושה ימים כלילות בעבודה מאומצת וחיונית".

באופן מפתיע, שמת דגש מיוחד על לוחמי המילואים...

"בוודאי, 3,546 חיילי מילואים כבר זכו בדירות בהנחה במסגרת העדיפות של 20% שניתנה להם בהתאם להחלטת השר בשנה האחרונה, הענקנו גם הנחה על מחיר הקרקע באזורים בעדיפות לאומית עד לסדר גודל של 90% מערך הקרקע".

האם ניתן לפתור את מצוקת הדיור? האם אפשר לקוות שמחירי הדיור יתמתנו או אפילו ירדו?

"פתרון מצוקת הדיור הוא תהליך ארוך, אך אפשרי. אנחנו פועלים במספר מישורים - הגדלת ההיצע, וכמובן צריך החלטה של קבינט הדיור על הורדת מחירים, על הורדת מספר המשכורות הנדרש לרכישת

אם תביטי היטב, תראי רגע קטן של נחת

פוגל אגנדה

גם אחרי המווןן כביסות, הכביסה שלך
שמורה כחדשה- לבנה, נקיה ומבהיקה
וממלאת אותך בנחת!

- החזרת הלובן לבגדים
- הסרת כתמים מדהימה גם ב 20°C

לשימוש
בכל
מכונה

בישיבת ראשי הקואליציה | צילום: הליכוד

עם יו"ר שס ח"כ אריה דרעי

עם יו"ר דגל התורה ח"כ משה גפני | צילום: ערוץ הכנסת

אותנו - הורחב מעגל הנציגים ברשויות החרדיות והוחלפו מספר ראשי רשויות כמו קרית גת, ערד ועוד".
 איך היית מתאר את יחסך עם ראשי הסיעות החרדיות האחרות - יו"ר הסיעה האחות דגל התורה ח"כ משה גפני ויו"ר ש"ס אריה דרעי?
 "יש לנו יחסים מצוינים וב"ה אנחנו עובדים בשיתוף פעולה, ומקווים ביחד לפתור את בעיית תקצוב הישיבות ומוסדות החינוך".
 יש טענה שחוזרת ונשמעת ולפיה החרדים היו מקבלים יותר בממשלה אחרת. האם אתה מאלה שחושבים שצריך לשקול הליכה עם השמאל בפעם הבאה?
 "יהדות התורה באופן עקבי הייתה חלק מממשלות הימין, לאור הזהות האידיאולוגית שיש לנו איתן בנושאי דת ומדינה שהם קודמים לכל. מעבר לכך, זה לא סוד שעמדותי הן ימניות ואינני רואה את עצמי כחלק מהשמאל".
 אי אפשר בלי להתייחס לעוזר המסור ואיש הצללים של השר, מוטי בבצ'יק...
 "מוטי ידידי הוא עוזר נאמן, חרוץ מסור ומשימתי".
 לסיום, מה תרצה לאחל לעם ישראל ולקוראי 'קו עיתונות' לשנה החדשה ולחג הסוכות?
 "הייתה לנו שנה קשה עם בשורות קשות אשר מלוות אותנו יום יום. אני מאחל לכל עם ישראל שהשנה הבאה תפצה אותנו בכפל כפליים על השבר הגדול שחוונו, ושנשמע ונתבשר בשורות טובות".

"הסכמים יש לכבד".
 תרצה להתייחס גם להתנהלות של היועמ"שית ושל בג"ץ באירוע הזה של חוק הגיוס, ובכלל מול הממשלה הנוכחית...
 "היועצת המשפטית דווקא אמרה שאילו יהיה חוק היא תפעל בהתאם, אבל כל עוד אין חוק היא מחויבת בהתאם להחלטת בג"ץ, אבל אסור לשכוח שמי שפסק בנושא שלילת הזכויות במעונות היום זו היא, ועד לרגע זה אין עדיין פתרון לתקצוב המעונות בכלל המגורים. באשר לבג"ץ, מצער מאד שגם לאחר שנים בהם הכנסת מבקשת להסדיר את נושא חוק הגיוס - הוא פוסל את החוקים שלא ברשות ולא בסמכות, וגורם דה-פקטו למשבר חוקתי. היה מצופה משופטי בג"ץ להכיר בעובדה שישנם במדינה יהודית ודמוקרטית זכויות שאינן ניתנות לערעור או ביטול, כגון הזכות ללמוד תורה".
"עמדותי ימניות"
 לקראת סיום, אנחנו גולשים לעניינים מקומיים יותר, תרתי משמע.
 זה לא סוד שהסיעה המרכזית רשמה הישגים נאים מאוד בבחירות המקומיות, כולל בערים חשובות מבחינתה ומהפכים שהיא הובילה.
 "נכון, זכינו להישגים רבים, אודות לציות המלא שלנו למרנן גדולי ישראל שליט"א וברכתם שליוותה

החרדית בתקופה זו הוא חוק הגיוס וההשלכות הנובעות ממנו. גולדקנופף, כנציג הסיעה המרכזית ואגודת ישראל, מצטייר עד כה כגורם המרכזי המלחיץ את הממשלה להשלים את הטיפול באירוע. גם בראיון החג עם 'קו עיתונות' הוא מבהיר את הדברים ומציב אולטימטום חד משמעי.
בוא נדבר קצת על חוק הגיוס. הציבור כבר מבלבל, האם יש אולטימטום לממשלה בנושא? איפה זה עומד? מה הקו האדום מבחינתכם? והאם יש דד ליינ ולוח זמנים קשיח לקידום החוק?
 "אין מקום לבלבל, ישנו הסכם קואליציוני ברור ושאיינו ניתן לפרשנות - עליו חתומים כל ראשי סיעות הקואליציה ובמסגרתו חלה חובה על הממשלה להסדיר את מעמדם של לומדי התורה. בשלב הראשון הובהר לנו כי ההסדרה תהיה כחלק מהרפורמה המשפטית, ואז הרפורמה קרסה, ועל כן הודענו לראש הממשלה כי האחריות להעברת החוק היא באחריותו. "להסכם יש תנאים שאותם הצד שלנו ממלא, לדוגמא, תמיכה בחוקי הממשלה, הצבעות עם הקואליציה, מתן גיבוי מלא לקואליציה ועוד כהנה וכהנה. לפיכך, איננו יכולים לקבל מצב שבו רק צד אחד מקיים את ההסכם ואנחנו לא מקבלים כלום. אני שב ואומר: לא יעבור תקציב לשנת 2025 ללא הסדרה של חוק הגיוס".
באותו היבט, האם אתה חושב שאפשרי וראוי לקדם חקיקה כזו בתקופת מלחמה?

מחדשי
היישוב היהודי
חברון
HEBRON

בסוכות מנצחים בתיבתון

**אולם
יצחק
פתוח**

שני - שלישי י"ט-כ' בתשרי 21-22/10 עליה המונית ותפילות חג במערת המכפלה

שני י"ט בתשרי 21.10 | 14:00-19:00

המופע המרכזי עם ענקי הזמר

- ליפא שמלצר
- חיים ישראל
- אלייזור ביני לנדאו
- אביה שרמן
- חיים ציפל
- דניאל ריס
- ליווי מוזיקלי דביר כהן ותזמורתו

יום שלישי כ' תשרי 22.10
6:00 הודו | 06:50 הלל בשמחת חג וכלי נגינה
עם הרב שמואל אליהו | לפני התיבה יעבור הרב אוריאל סעייד

אשירה ואזמרה לך:

ניתן להגיע עם רכבים פרטיים חניון רכבים ענק בקרית ארבע יעמוד לרשות המבקרים מערך הסעות משודרג מחניוני הרכבים הפרטיים עד למערת המכפלה, ההסעות הלך חזור ללא עלות.

מוקד הזמנת הסעות ארצי 029965333 | www.hebron.org.il
שירות תחבורה ציבורית/ תח"צ מירושלים ללא צורך בהרשמה
קו 201 ישיר לחברון

היציאה מחניון טדי מערב ליד שערים 8-9 שעות פעילות הקו:
ימים שני - שלישי שעות 17:00 - 10:00
25 ש"ח הלך ועשוב תשלום בכרטיס רב קו טעון בחזה ערך צבור (לא תתאפשר הטענה במקום)
אולם יצחק פתוח | הפרדה מלאה הכניסה חופשית. כל האירועים הדרכים והסיריזם בתיאום ובאפשרות כוחות הביטחון

**מיצג חוויתי
רב חושי בחברון**
לפרטים: 072-2213660

ע"ש הרב חיים חייקל

קול במה

50

מוזיאון חברון

חברון

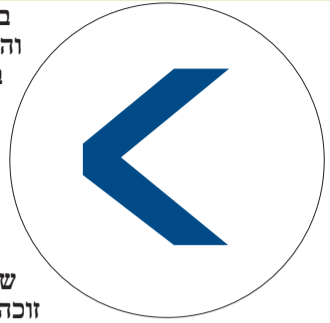
מחדשי היישוב היהודי בחברון | קרן מורשת מערת המכפלה | מנהלת מערת המכפלה | המעצה הדתית ק"א-חברון | הכנסת אורחים חברון

מלאך החסד של המלחמה

"הקשר שלי עם מרן הולך איתי כל יום והשאיר בי חותם עמוק שמשפיע על כל חיי", הוא משתף בגילוי לב. "ממנו למדתי את חשיבותה של לימוד התורה, את ההתמדה בלימוד, ואת האחריות שיש לכל אחד מאיתנו לעזור לזולת. אני מרגיש מחויב להמשיך את דרכו ולהפיץ את אור התורה" ■ מלאך החסד שי גראוכר מספר ל'קו עיתונות' כיצד החלה הפעילות המדהימה שריגשה את המדינה ושופך אור על הקשר המיוחד עם מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל

||| מנחם הירשמן

בתוך
והאפילה
ששררו
בישראל
אחרי
הטבח
המחריד
בעוטף
עזה,
צצה אלומת אור
מדהימה, בדמותו
של איש העסקים
ר' שי גראווכר,
ש מאז היום הנורא
זוכה לקדש שם שמים
בצורה מעוררת השתאות

ופועל בכל כוחו ומרצו לטובת משפחות הנרצחים, החטופים, המפונים והלוחמים בשטח. פעולותיו הכבירות זוכות להדגבה והערכה רבה בקרב כלל האוכלוסיות בישראל והבליטו את הערבות ההדדית בעם ישראל בשעת צרה ומצוקה.

דמותו הפכה לאחד מסמלי המלחמה. בצפייה בתמונות שמתפרסמות מדי יום בידי ארגון "ביחד ננצח", אפשר לראות את שי גראווכר, שמסתובב ברחבי הארץ ונפגש עם משפחות חטופים ואלמנות צה"ל, עובר בתחנות דלק ומרכולים, מממן את הקניות לחיילים ומחלק להם בשטח מוצרים יקרי ערך, כמו גם לפצועים בבתי החולים. בד בבד עם הפעילות בקרב הלוחמים, הקים גראווכר את 'הקרן להצלת עולם התורה' שפועלת חודשים ארוכים לטובת אברכי הכוללים ותלמידי הישיבות, בדאגה לכל צורכיהם ובמענקים מיוחדים לעמלי התורה. גראווכר החליט להירתם ולתמוך בעולם הכוללים באמצעות הקמת קרן מיוחדת תחת השם 'מגנא ומצלא'.

הוא גייס סכומי כסף אדירים לאלפי אברכים מכוללים שנמצאים בקשיים, והם קיבלו סכומי כסף ישירות לחשבונות הבנק, לצד העזרה מתחילת המלחמה לאלפי האברכים ממשפחות תושבי הדרום באופקים, נתיבות ואשקלון. במקביל הקים את פרויקט 'לבושו הדר' שמטרתו לחלק עשרות אלפי חליפות לאברכים ועמלי תורה.

חסד ללא הפסקה

גראווכר עומד מאחורי עמותת "כלל ישראל", שהוקמה לפני מספר שנים וחילקה מענק של עשרת אלפים דולר לכל משפחה נפגעת טרור. הקרן הוקמה על ידי מספר משפחות פילנתרופיות מארה"ב ופעלה בעיקר מתחת לרדאר. אלא שמיד אחרי הטבח המזועזע, גראווכר, מאנשי העמותה, החליט להרחיב את הפעילות. וכחלק מהפעילות הנוכחית, הוקמה "קרן הגיבורים הנופלים" - וכל משפחה של חלל צה"ל מקבלת מענק של 20 אלף שקלים.

עד למלחמה, שימש גראווכר כבעלים של חברת "שירותי VIP", שפועלת כדי לדאוג לאירוח של בעלי עסקים שמגיעים לארץ לכמה ימים. את ההיכרות האישית שהוא פיתח במהלך השנים עם אותם גבירים, ואת המומחיות לכך שמה שצריך לקרות יקרה, באופן הכי מהיר ויעיל, הוא מנתב בחודשים האחרונים לפעילות של "ביחד ננצח". כאשר לדבריו, 95 אחוז מסך המימון לפעילות, מגיע מאותם לקוחות VIP שבעת נרתמים לסייע. אחד מרגעי השיא של פעילותו, שבו זכה לעשות קידוש השם מרגש, היה כשפורסם בתקשורת על ליאורה, אמה של החטופה שחולצה מעזה נועה ארגמני, אשר מצבה הפיזי הידרדר, והיא חששה שלא תספיק לראות את בתה. בעקבות הדיווח, נפגש גראווכר עם ליאורה ואבא של נועה, יעקב. בסרטון שפורסם נראה גראווכר מודיע למשפחה שהוא מממן לחודשים הקרובים את התרופה היקרה שלה ליאורה זקוקה. "המפגש היה מאוד מרגש וכואב", משחזר גראווכר. "האבא, יעקב, כתב אות בספר תורה. הוא סיפר שהתלבט לזכות מי לכתוב את האות - לבת החטופה או לאמא שנלחמת על חייה".

לעודד ולשמח את הלוחמים בכל הנצרך

בשורה קשה במלון

הפעילות של גראווכר החלה כבר ביום הטבח. "קיבלתי עדכונים כבר בשמחת תורה בבוקר על מה שקורה, מעובדים במלון שבו היינו בחג וגם מאלי ביר נשיא 'איחוד הצלה' שהיה איתנו שם. הבנתי שיש הרוגים וחטופים ואמרתי לעצמי: דבר ראשון שצריך לשלוח לחבר'ה שלוחמים בדרום זה אוכל. מהבוקר הם לא אכלו ולא שתו, מי בכלל נתן להם זמן להתארגן. מיד במוצאי שבת פניתי לפיצריות בירושלים, כל מי שהיה פתוח, ואמרתי להם, תכינו לי מגשים וסנדוויצ'ים כמה שאתם רק יכולים, כדי להוציא לדרום, אני משלם ושולח נהג. באותו ערב חילקנו 5,000 מגשי פיצה ועוד מאות סנדוויצ'ים".

בניגוד לתחזיות המוקדמות, מהר מאוד התבררו הממדים של האסון ובהתאם הצרכים גדלו. "כבר למחרת הבנתי שאני צריך להתארגן עם הרבה מאוד כסף כדי לדאוג לחיילים, למפונים ולמשפחות ההרוגים והחטופים. במוצאי שמחת תורה פתחתי את הטלפון, וראיתי שגיסים שלי ואחים שלי מגויסים. לקחו אותם לחזית במוצאי שמחת תורה. והם כתבו לי: 'נסענו לדרום בלי כלום ואין עדיין ציוד מספק'. מיד הלכתי לבדוק איך אני יכול לעזור להם ולחיילים נוספים, בכל מה שחסר להם".

כל בני המשפחה לוקחים חלק בעשייה. אמו מלכה וחלק מהאחיות ארוזות ארגזים, מי שעוברת ומנהלת את הכול היא אחיינית שלו. אחיו נתן צמוד אליו בנסיעות ומארגן אירועים לחיילים. בהתחלה, ביתה של אמו בפתח תקווה היה המרכז שאליו שונע כל הציוד והמזון שהגיע מתרומות.

"אבל בשלב מסוים ראיתי שמדובר כבר בכמות אסטרונומית של ציוד. אנשים תרמו ב"ה ביד נדיבה. באחד הבקרים, למשל, אני קם ומקבל פנייה מחיילים שאומרים שאין להם תפילין. מיד הזמנתי 200 זוגות תפילין. אבל כבר לא היה שייך לנהל את כל האופרציה הזאת מבית פרטי. כל הבית של אמא שלי היה ממוצץ בקרטונים, כל חדר וכל מסדרון, לא היה כבר מקום. ואז הקמנו בתוך יומיים את המרכז הגדול שלנו".

גראווכר מדגיש כי "הסיפור כאן הוא לא רק הכסף, כמו גם הדלתות שנפתחות לרווחה. האהדה הציבורית גבוהה, כולם מכירים ונרתמים לסייע בחינם או במחירים מופחתים. קיבלתי בקשות לסייע מניצולים שהרכבים שלהם נשרפו. מנכ"ל חברת אלבר נרתם באופן מיידי וסיפק רכבים בחצי מחיר לתקופת שכירות ממושכת", הוא אומר. "אחרי חודשים ארוכים של פעילות, אני בתחושה שיש לנו עם מיוחד

קשה להגדיר במדויק את הפעילות של "ביחד ננצח" שמתפרשת כמעט לכל תחום שנוקק לסיוע. ממנגל ללוחמים, מתחמי רענון לחיילים ועד למשאיות עם מכונות כביסה ומייבשים לחיילים בשטח. הארגון מציג שילוב מרשים של יצירתיות, משאבים ופעולות חסד.

בין הפרויקטים המרגשים של הארגון בולט מיזם "הגשמת חלומות", שכבר הוציא לדרך כמה מרגשות במיוחד. בארגון מימנו את הוצאות הטיסה של איתן יהלומי בן ה-12, שנחטף לעזה ושוחרר, ושל משפחתו, למנצ'סטר. חטוף נוסף ששב הביתה, אופיר אנגל בן ה-18, הגשים בזכותם חלום אישי. לנועם בן-שלוש, למשל, לוחם גולני שנפצע קשה ביום הראשון למלחמה, ושהרופאים נאלצו לקטוע את רגלו השמאלית, היה חלום לתקלט. בתיווכו של גראווכר, הוא קיבל עמדת הקלטה בשווי אלפי שקלים, בתרומת הנגיד ג'יי שוטנשטיין, יום ופילנתרופ יהודי-אמריקאי, והבעלים של רשת "אמריקן איגל".

במהלך אחד מימי הפעילות של גראווכר וצוות המתנדבים אצל הפצועים בבתי החולים, צילם אחד הנוכחים סרטון שהפך לויראלי. בסרטון נראה שי, ניגש לאחד מהילדים הפצועים, שמשפחתו אמרה שהוא לא העלה על פניו חיוך מאז השבת השחורה, והוא שואל אותו: מה יכול לשמח אותך? בתחילה הילד מסרב לענות, אך אחרי שכנועים מצידו של שי, הוא נוקב בשם של משחק מסוים. ושי מבטיח לדאוג לו. בתוך כעשרים דקות המכשיר הגיע לילד, שלראשונה חיך.

גראווכר מספר בהתלהבות: "ביקרנו עשרות ומאות משפחות של ההרוגים והחטופים, וגם חיילים וילדים פצועים. אצל כל משפחה שאלנו מה יכול לשמח אותה, ועשינו הכול כדי להגשים להם את החלומות. אביו של הילד הזה שמופיע בסרטון, נרצח, והילד שכב בחוסר אונים במשך שמונה שעות. כשהוא ביקש את המשחק, הייתי קצת בבעיה כי זה היה ממש יום-יומיים לאחר המתקפה בדרום. כל החנויות היו סגורות. "בסוף, ענו לי באחד מהטלפונים, ובעל החנות אומר לי: הייתי שמח לעזור, אבל אני בדרך החוצה מהעיר, אני לא בחנות. אמרתי לו: הילד לפני ניתוח, אשלם לך פי שלושה, רק תביא לי את המכשיר. אחרי רבע שעה הוא התקשר ואמר לי שהוא מחכה בחוץ. מתברר שכבר היה בדרך לבאר-שבע, עשה סיבוב פרסה, חזר והביא את המשחק ומיד הגיע. כשבאתי לשלם לו הוא אמר לי: 'ממש לא! אתה לא לוקח לי את המצווה', ונסע משם".

עם מרן הגרמ"צ ברגמן שליט"א

להעלות חיוך על פניו של יהודי

מאוד ואני מתפלל כל יום שאהבת החינם שיש בינינו תישאר לנצח.

גראוכר מספר על רגש מרגש במיוחד. "השנה האחרונה הייתה מלאה ברגעים מרגשים, אבל יש אחד שאני לא יכול לשכוח. זה קרה באמצע המלחמה, מצאתי את עצמי שוב בעיצומה של משימה בלתי אפשרית, שהפכה לנס של ממש. הגעתי לשבעה של משפחתו של יונתן ז"ל, חייל שנפל ביום שמחת תורה. האווירה הייתה כבדה ועצובה, בין הדמעות והזיכרונות, אמו האלמנה של יונתן, שהייתה שבורה לחלוטין, סיפרה לנו על טרגדיה נוספת שחוותה - היא איבדה את בעלה לפני 20 שנה. אבל אז, באופן מיוחד, היא נזכרה באבא שלי, דדי גראוכר ז"ל. "הוא היה המלאך שלי אז", היא אמרה, "הוא עזר לי להשתקם מהאסון ונתן לי כוחות להמשיך הלאה."

"אבל היא לא עצרה שם. היא שיתפה אותנו בחלום שהיה לה כל השנים - להכניס ספר תורה לעילוי נשמת בעלה ועכשיו גם לבנה, שיאחד את שניהם ויביא נחמה לנפש השבורה שלה. המילים שלה חדרו עמוק ללב שלי, והרגשתי שאני לא יכול לצאת מהבית הזה בלי להגשים לה את החלום."

"החלטתי באותו רגע שאני לא עוזב עד שנמצא דרך להביא ספר תורה למשפחה. התחלתי להתקשר לאנשים, לרתום תורמים, והכול בזמן קצרצר. זה היה מעבר לכל דמיון - תוך פחות משעה, הצלחנו לסגור את כל מה שנדרש לרכישת ספר התורה! כשבישרתי למשפחה שספר התורה ייכנס לביתם תוך יומיים, הם היו בהלם מוחלט. הדמעות התחלפו בחיוכים ובתחושה של תקווה ונחמה."

"יומיים לאחר מכן, ספר התורה נכנס לביתם בשמחה גדולה. זה היה רגע של סגירת מעגל, מרגש ובלתי נתפס - מעשה חסד שהחל עם אבא שלי לפני 20 שנה, ושוב חזר בחייהם של אותם אנשים, רק הפעם דרכי. החסד של אבא ממשיך להדהד, ואני מרגיש את נוכחותו בכל צעד שאני עושה."

הפעילות המיוחדת של גראוכר שזכתה להערכה ציבורית רחבה, קיבלה גם הכרה מראשי המדינה. נשיא המדינה יצחק הרצוג המדינה העניק לגראוכר את 'אות הנשיא להתנדבות' לשנת תשפ"ד.

בנימוקי ההחלטה להעניק לגראוכר את ההוקרה, נכתב כי "החמ"ל החרדי, שהוקם על ידי עמותת 'כלל ישראל חסד ורחמים', ופועל למען נפגעי פעולות האיבה ובני משפחותיהם. עם פרוץ המלחמה גייסה העמותה, בשיתוף קרן 'הגיבורים הנופלים' בהובלת שי גראוכר, מאות מתנדבים לעבודה וסיוע בדרום הארץ, לעזרה לחיילים, למשפחות המפונים, משפחות הפצועים ומשפחות החטופים ומחלקה מיוחדת לאלמנות הנופלים. נוסף לזאת, העמותה הקימה מתחמי ריענון ואספקת ציוד למשפחות מפונים שפעלו 24/7 לצד עזרה לעולם התורה והאברכים."

בטקס המיוחד שנערך לרגל הענקת האות, אמר נשיא המדינה: "בתוך הימים הלא פשוטים האלה, של בשורות קשות חדשות לבקרים, זוהי זכות עצומה - עצומה ממש! לארח אתכם כאן, בבית העם הישראלי, באירוע שמעלה על נס את האור הגנוז של החברה הישראלית - אור היוזמה, הנתינה, והערבות ההדדית. לאור הזה, כאמרה הידועה - יש את הכוח, לדחות הרבה מן החושך הזה שעוטף אותנו - וכמה שאנחנו צריכים את האור שלכם בעת הזאת. והוא פה! ממש פה."

גם ראש הממשלה בנימין נתניהו לקח חלק בפעילות. גראוכר מספר כי הוא היה בבית החולים בתל השומר בעוד חלוקת מתנות שגרתית לפצועים, כאשר באותו זמן, ראש הממשלה נתניהו שהה בית החולים, וכאשר אנשי רה"מ גילו שגראוכר נמצא בבית החולים, הם ביקשו להצטרף אליו. יצוין כי גראוכר מקורב מאוד למשפחת נתניהו, עוד מתקופת אביו, כוכב הזמר דדי גראוכר ז"ל, שהיה קרוב מאוד לנתניהו באופן אישי ואף הוספד על ידו בעת הלוייתו.

בהספד המרגש, אמר נתניהו כי "דדי היה התגלמות אמיתית של אהבת ישראל. הוא שימח אנשים בכישרון הייחודי שלו להאיר לבבות, להצחיק. דדי ליווה את ילדינו במסע התבגרותם. הוא היה עימנו ברגעי שמחה ויגון. כשרק היה נכנס לחדר, חיוך רחב היה מתפשט על פניו. מי לא אהב את דדי. את הנשמה הטובה ואת האור שקרן ממנו."

נתניהו הוסיף, "אנחנו בוכים הערב עם מלכה והילדים ועם מוקיריו הרבים מספור של האיש הטוב והמופלא הזה. משפחתנו איבדה הערב חבר יקר שאותו לעולם לא נשכח."

בדונו של אבא

מתברר שאת מידת החסד ירש מאביו המנוח ז"ל. "השאלה ששואלים אותנו כל הזמן היא מהיכן הכוח לעשות כשגם אנחנו באבל. ואני עונה לכולם את האמת: יום-יום ראיתי את אבא שלי עוזר לאלמנות וליתומים. הייתה לו חולשה ליתומים, כי הוא עצמו איבד את שני הוריו כשהיה בן 16 בלבד. סבתא נהרגה בתאונת דרכים טרגית, וכמה חודשים אחריה, גם סבא נפטר, בגיל צעיר. התחנכנו כך ואנחנו עכשיו מקדישים את כל העשייה שלנו לזכר אבא, והעשייה לא תיגמר במלחמה."

"אבא שלי תמיד היה דמות השראה עבורי", הוא משתף, "ומאז פטירתו אני מרגיש את נוכחותו ואת השפעתו בכל פעולה שאני עושה. הוא היה אדם של חסד אמיתי, מלא אהבה ודאגה לאנשים סביבו, ותמיד פעל לעזור לנזקקים, לאלמנות וליתומים. אני משתדל להמשיך את דרכו ולהגשים את החזון שהוא השאיר לי. בהלוויה שלו אמרתי שאקים קרן לעזרה לאלמנות ויתומים, וזה אכן קרה מהר ובאופן רחב הרבה יותר ממה שציפיתי."

"הצוואה האחרונה של אבא, ששלח לי בהודעת טקסט, הייתה בקשה להעביר תרומה למשפחה של אברך במצוקה. המסר הזה מלווה אותי בכל יום, ותמיד מזכיר לי להמשיך ולעשות טוב לכל מי שזקוק לעזרה. כשהפעילות שלי מתרחבת, אני יודע שאבא היה גאה לראות איך הערכים שלימד אותי חיים דרכי."

גראוכר מציין כי "מעבר לפעילות החסד והעזרה לאחרים, אבא שלי היה גם דמות מרכזית במוזיקה

החסידית, ודרך המוזיקה שלו הוא חיבר לבבות בכל העולם. הוא תמיד האמין שהמוזיקה יכולה להעניק תקווה ושמחה לאנשים, והקול שלו היה ייחודי במובן הזה. מאז שהוא נפטר, אני מרגיש את הרוח שלו ממשיכה ללוות אותי בכל צעד שאני עושה, במיוחד בפרויקטים של חסד וקירוב לבבות."

"לא מזמן החלטתי להוציא מחדש שיר שאבא הלחין וביצע בעבר, 'צור כל העולמים'. זה היה אחד השירים הכי נוגעים ללב, וכשהוצאנו את הגרסה החדשה עם מיטב האמנים החסידיים, הרגשתי כאילו אני מחזיר לעולם את הרוח של אבא, את מה שהוא ייצג ומה שהוא היה בשבילי ובשביל כל כך הרבה אנשים. אני מקבל המון תגובות מרגשות, ואחת מהן הייתה ממישהו שסיפר שהשיר עזר לו להתחבר מחדש לאביו לאחר שנים של נתק. כל הדברים האלה רק מעצימים את התחושה שאבא ממשיך להיות חלק בלתי נפרד מהחיים שלי ומהפעילות שלי, גם אחרי שהוא כבר לא איתנו בגוף."

גראוכר מציג הדמיות, ואומר: "המקום הזה יהפוך להיות עמותת 'הילדים של דדי'. יהיו כאן בנייני חסד וכיף ליתומים ואלמנות. אז מאיפה הכוחות שלי? מה זאת אומרת מאיפה, זה מאבא. לאחרונה פגשתי בחור שגיליתי שאומר על אבא קדיש אחרי שאבא מימן לאחיו את החתונה כשהם היו במצב כלכלי קשה. אבא, כמה שהיה זמר ענק, בחיים לא סיפר למי הוא עזר."

גראוכר מספר על התגייסות חסרת תקדים של נגידי העולם היהודי, כשבראשם, לצד שוטנשטיין - יו"ר אגודת ישראל באמריקה הנגיד שלמה ורדיגר, נגיד עולם התורה רובי שראהו ועוד. הוא מגלה שבין התורמים יש

הגרלת דירה יוצאת לדרך!

הצטרפו ל-100 אלף שכבר זכו בדירה בהנחה.
והשנה, אלפי דירות בכל הארץ
עם הקצאה של עד 20% למשרתי המילואים!
נכנסים << בודקים זכאות >> נרשמים

dira.moch.gov.il

דירה בהנחה

ההרשמה להגרלה תיסגר ביום ראשון ב' חשון תשפ"ה 3.11.24
לפרטים ומידע נוסף על הרשמה להגרלה, מיקום סניף בו ניתן שירות
הרשמה פיזי, ניתן לפנות: מילגם *2310 • אלונים *2850 • מעוף *9344

טלח וכפוף לתקנון

להרבות אור התורה

בפעילות שטח עם החיילים

הגרמ"צ ברגמן שליט"א, יחד עם יהודי יקר מחור"ל, תומך צדקה וחסד, שביקש לקבל את ברכתו. במהלך הביקור במעונו סיפרו לפני מרן שליט"א על עיסוקיו, על אתר הוציא מרן שליט"א את הספר "נפש החיים" מהארון והקריא בפני את הקדמתו של הגאון רבי איצלה מוואלוזין זיע"א שהעיד כי אביו הגאון רבי חיים מוואלוזין זיע"א היה מוכיחו תמיד ואומר לו כי "זה כל האדם, לא לעצמו נברא, רק להועיל לאחריו, ככל אשר ימצא בכוחו לעשות". מילים אלו היו בשבילי כמים קרים על נפש עייפה ובפרט לאחר הסתלקותו של מרן שר התורה זיע"א.

"מיני אז אני זוכה לעלות למעונו תמידין כסדרן, לשאוב עידוד ודרבון, עצה וברכה, להמשך הפעילות. ותמיד תמיד הוא מדגיש בפני את החשיבות הגדולה לתמוך ולהחזיק בידיהם של האברכים, עמלי התורה מתוך הדחק, שהם מחזיקי העולם בתורתם".

גראוכר שופך אור כיצד הגיבנו גדולי ישראל לפעילות בשנה האחרונה. "אני יכול לומר שזו הייתה זכות מיוחדת לקבל את התמיכה והברכה שלהם. במהלך הזמן הזה, בפרט אחרי פרוץ המלחמה, פניתי לרבים מגדולי הדור כדי לחזק את פעילות העמותה ובפרט את יוזמות התמיכה שלנו באברכים ומשפחותיהם שנמצאו בקשיים.

"לדוגמה, כאשר הקמנו את קרן "מגנא ומצלא", שהוקמה כדי לסייע לאלפי אברכים מכוללים שנפגעו כלכלית מהמלחמה, הגעתי לבתי גדולי ישראל בבני ברק. בין הרבנים שתמכו במיזם היו מרן ראש הישיבה הגאון רבי מאיר צבי ברגמן, האדמו"ר מוויז'ניץ, מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין, הגאון רבי ברוך דב פוברסקי, והגאון רבי שרגא שטיינמן. הרבנים עברו בהתרגשות על רשימות שמותיהם של האברכים שזכו לתמיכה, ולא רק שהתפעלו מהיוזמה אלא גם ברכו אותי ואת כל התומכים שיזכו להמשך עשייה מבורכת. "בפרט, ראש הישיבה הגרמ"צ ברגמן הדגיש כי כל מי שתורם יזכה לברכות רבות המופיעות בתורה. ראש הישיבה הגרמ"ד פוברסקי בירך לאריכות ימים ושנים. האדמו"ר מנדבורנה והגאון רבי יצחק שאול קנייבסקי חיזקו את העשייה וראו בה זכות אדירה להמשיך ולתמוך בעולם התורה והחסד, בייחוד בתקופות כה מאתגרות".

שליוונו יחד. אלפי אנשים היו מחכים למוצא פיו של הרב, ואני זכיתי להיות חלק מהמסע הזה. גראוכר מספר: "אני זוכר בתקופת הקורונה כשעשו מניין ממש מצומצם בביתו של הרב הייתי בבית וראיתי אותו שוכב על המיטה ומביט לעבר הריבוע שעל הקיר שנעשה זכר לחורבן, כאשר תוך כדי הוא הצביע על הריבוע ואמר לי סיימתי עכשיו את מסכת מנחות. הוא היה יהודי שגם כאשר הוא שכב על המיטה הוא היה עם הקב"ה ועם התורה".

לדבריו, "היתה לו הנאה גדולה לשמוע את הסיפורים שסיפרתי לו. הוא נהנה תמיד מאנשים שדיברו איתו בלימוד, ומאנשים שכתבו לו מכתבים שעסקו בלימוד, וגם מאנשים שהיו חוזרים אליו ומספרים לו על הסיפור האישי שקרה להם בעקבות הברכה. גם לי אישית היה סיפור עם הרב שבירך ואמר את דברו בעת שהרופאים אמרו לאשתי משהו מסוים, ובאותו רגע הכול הוכרע". "ההצצה לחייו הפנימיים של מרן והאחריות שחש כלפי כל יהודי הן חלק מהזיכרונות המיוחדים שאני נושא איתי לכל החיים.

"הקשר שלי עם מרן הולך איתי כל יום והשאייר בי חותם עמוק שמשפיע על כל חיי", הוא משתף בגילוי לב. "ממנו למדתי את חשיבותה של לימוד התורה, את ההתמדה בלימוד, ואת האחריות שיש לכל אחד מאיתנו לעזור לזולת. אני מרגיש מחויב להמשיך את דרכו ולהפיץ את אור התורה.

"ב"ה הייתה ויש לי זכות עצומה להוציא לאור שלל ספרים עם הפירושים של מרן שר התורה, הרב חיים קניבסקי זצוק"ל. כל ספר שיוצא לאור זה תהליך מרגש, מעמיק ומלא בקדושה. הרב היה יושב כל חייו, שקוע בלימוד, ואני זכיתי להיות שעות רבות לצידו, לראות את הגאונות והבהירות שבהן היה מפרש את הסוגיות המורכבות ביותר. זה לא היה רק ידע תורני עמוק, אלא גם מסירות נפש אדירה. הוצאת הספרים לאור זה דרך להמשיך ולהפיץ את תורתו לדורות, מתוך תחושת שליחות להביא את אור התורה של הרב לכל עם ישראל.

תמיכת גדולי הדור

"שבועות לאחר הסתלקותו של רבינו הגר"ח קנייבסקי, זכיתי להיכנס למעונו של מרן ראש הישיבה

גם כאלה שאינם נמנים על העם היהודי, אבל כשנחשפו למימדי הזוועה, גם הם החליטו לתרום סכומים נכבדים למען העם היהודי.

נצילו של שר התורה

בצעירותו, בעת שלמד בישיבת 'דרך חכמה', זכה להסתופף בצילו של מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי זצ"ל.

גראוכר אומר כי "הקשר שלי עם מרן שר התורה היא זכות גדולה עבורי שמלווה אותי בכל דבר, זה התחיל כשהייתי תלמיד בישיבת 'דרך חכמה'. הגעתי לביתו כשהייתי בחור צעיר, ומיד התחברתי לקדושה והענווה ששורה במקום. התחזקתי מאוד מהגדלות שלו שלא איתי מעולם, הייתי מבקר בבית בתדירות גבוהה, ומצאתי את עצמי הופך ל'בן בית' אצלו. במהלך השנים נוצר בינינו קשר מיוחד, זכיתי ללמוד איתו ולהיות מעורב בהרבה מיוזמות הצדקה האישיות שלו, בכל פעם שהגעתי, הוא קיבל אותי בחיוך והפגין חום ואהבה, לא רק כלפי, אלא כלפי כל אדם שהגיע אליו.

לדבריו, "במשך 15 שנים חוויתי סיטואציות מטלטלות לצידו, והייתי עד לגדולתו הייחודית של הרב. זכיתי לתעד את הקשר הזה, לראות את הרגישות והאהבה שהייתה לו לכל יהודי, ולחוות את הקשר והאמונה העמוקה והמוחלטת שלו בבורא עולם. אני זוכר את הרגעים שבהם סיפרתי לו על הישועות שהתרחשו בעקבות הברכות שלו. כל פעם שהבאתי בשורה משמחת על מופת שהוא חולל, הוא היה מגיב בצניעות ועם חיוך של שמחה אמיתית. הוא היה מבין הכל, גם מבלי לדבר הרבה, וזה היה פלאי בעיניי.

"במשך השנים, תיעדתי רבות מהמפגשים שלי עם מרן. סרטונים אלה חשפו לציבור את צדדים נוספים באישיותו של מרן, את חיוכו החם לכל אחד, את קבלת הפנים החמה ואת עומק המחשבה שלו.

גראוכר נזכר ברגעים מרגשים במחיצת שר התורה. "כשהייתה תקופת הקורונה, ראיתי את הדאגה שלו לעם ישראל במלוא עוצמתה. הוא ביקש ממני להביא לו תהילים והיה יושב לקרוא אותם בככי, מתוך תחושת אחריות גדולה לצרה שהייתה אז. הקשר שלנו היה מיוחד לא רק במפגשים האישיים אלא גם בתחושת השליחות

מאת: ניר כהן, דיאטן קליני ויועץ אגף התזונה של משרד הבריאות

שמחה ויראה נפגשים כהלכה

מחיל אל חיל אנחנו הולכים, נכתבנו ונחתמנו בתקווה לחיים ואל חג הסוכות פנינו מועדים. ימי חג הסוכות הם ימים של שמחה כמצוות התורה "ושמחת בחגך" (דברים, ט"ז י"ד) האווירה הטובה של שמחת החג, לצד הישיבה המשותפת בסוכה עלולים להביא אותנו לאכילה כיד המלך הטובה ולעיתים אף בהגזמה.

לצורך איזון הדברים חשוב להתבונן על נוכחות אורחינו האושפיזין העילאין וקדושת הסוכה בה אנו נמצאים. בכל השנה יש מצווה להכניס אורחים ובחג הסוכות טוב להזמין לסוכתנו כל לילה עני בן טובים לסעוד במחיצתנו (כף החיים, ס"ק י'). כנגד זה אמרו חכמים בזוהר שראוי להזמין לסוכה גם 'אושפיזין עילאין' (אורחים עליונים), כלומר, את נשמות שבעת הצדיקים; אברהם, יצחק, יעקב, יוסף, משה, אהרן ודוד, שאורם מתנוצץ בחג הסוכות. בכל יום מימות

החג מאיר יותר אורו של אחד מהצדיקים והוא נכנס בראש ועימו ששת הצדיקים הנוספים, ולצד אורם של האושפיזין העילאין אנחנו זוכים גם להסתופף בצל האמונה במשך שבעת ימי החג. אומר בעל ה'שם משמאל' (סוכות ח') שהסוכה היא מעיין דוגמת בית המקדש ומעת צאת הכוכבים וכניסת החג, על כל סוכה כשרה בישראל חל שם שמים ואווירה מתקדש ומסוגל לרוח הקודש.

דברים נשגבים אלו מחייבים אותנו להתעלות בהנהגותינו ולהתקדש גם בהנהגת אכילתנו בסוכה. אין מקום לקלות ראש בזמן הסעודה אלא אדרבה, צריך לעורכה בהרגשה של יראה והחי ייתן אל ליבו. ישנם מנהגים שונים וכמה דרכים בכדי לצאת ידי חובת מצוות ישיבה בסוכה באמצעות ברכה על אכילת מאכלים. לפניכם 3 רעיונות למאכלים שיכולים לשדרג את הישיבה בסוכה שלכם לחוויה בריאה ונוחה:

1. **אפו בביתכם חלות ולחמניות מדגנים מלאים** בהן יוכלו יקירכם לקיים את מצוות ישיבת הסוכה בהידור ובבריאות.
2. **עבודה עברית.** אפשרות נוספת היא להכין בעצמכם כעכים או עוגות מופחתות בסוכר על בסיס קמחים מחיטה מלאה, שיפון או כוסמין.
3. **עצרו באדום ועברו בירוק.** אם אתם מחליטים לקנות דברי מאכל, וותרו על מזונות מזיקים עם הסימון האדום ובמקומם חפשו על חזית האריזה את הסימון הירוק המעניק בריאות גם לטווח הרחוק. אז לפני שנברך "לישב בסוכה" ונאכל רוג'לה מזיק או כמות נכבדת של עוגה, נעצור לרגע ונחשוב מי נמצאים איתנו בסוכה, בצל מי אנו מסתופפים ואיזו הנהגה ראויה למעמד כזה.

שנזכה להרגיש את קדושת האושפיזין בסוכה מתוך שמחה של מצווה.

אחרי הצלחה המבצעית של טייסת 69 בחיסול נסראללה: מפקד

אהד

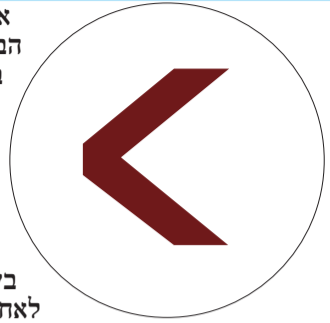
נגד כולם

"אסור לתת לסרבנות הזו לצוץ ולחזור בשום צורה שהיא. אסור לחזור לשישי באוקטובר. הסרבנות הייתה השורש לפלגנות בעם. לא רק אנחנו אומרים את זה, גם מחבלי הנוח'בה בחקירות שלהם אומרים את זה" ■ מפקד טייסת 69 אלוף-משנה מאיר מוסט מברך על הישגים המרשימים, מגנה באומץ את תופעת הסרבנות בטייסת שפגעה בכשירות הטייסים ותוהה בקול: איפה היה חיל האוויר בבוקר שמחת תורה?

||| שניאור ובר • צילומים: פודקאסט 'כור ההיתוך', דובר צה"ל

ראש הממשלה נתניהו בביקור בטייסת 69

אחד הכוחות הבולטים והיוקרתיים בחיל האוויר, זו טייסת 69. כתרים רבים נקשרו לראשה במרוצת השנים, ובידיה שורה ארוכה של הישגים מרשימים בעומק שטח האויב. לאחרונה היא זכתה גם

להוביל את המבצע המרהיב שבסיומו חוסל מזכ"ל ארגון הטרור חיזבאללה חסן נסראללה, מתחת לבונקר העמוק שבו הסתתר בביירות.

המטוסים של הטייסת המטירו בתזמון מופתי 83 פצצות במשקל של טונה כל אחת על מתחם של שישה בניינים המתנשאים מעל לבונקר התת-קרקעי שכלל את ה"בור" של חיזבאללה - קריית הפיקוד והשליטה של ארגון הטרור שבו שהו באותו הרגע מזכ"ל חיזבאללה חסן נסראללה, מפקד גיס לבנון מטעם משמרות המהפכה, הגנרל האיראני עבאס נילפורשאן, ומפקד החזית הדרומית של חיזבאללה עלי כרכי. כל השלושה ועוד רבים אחרים נהרגו במקום.

בחיל האוויר ביקשו למקסם את האפשרות לפגיעה ולמנוע כל סיכוי שהפצצות יחטיאו את יעדן. לכן, הם הצטיידו בחימוש כבד ביותר שלא הותר לנסראללה ולמפקדים האחרים כל סיכוי להינצל, ושלחו ליעד את המטוסים בעלי כושר נשיאת החימוש הגבוהה ביותר בצה"ל.

המבצע האחרון, הדהים את העולם. "במהלך המלחמה השמדנו תשתיות, חיסלנו מפקדים בכירים והרסנו משמעותית את מערך ההגנה של חיזבאללה", סיפר מפקד טייסת 69 הנוכחי ששמו אסור בפרסום, "אנחנו נערכנו למבצע מספר ימים. קיבלנו מודיעין מדויק בנוגע למפקדה הנמצאת מתחת לאדמה, ואז בעזרת חימושים מיוחדים לפגיעה בתת-קרקע - יצאנו לתקוף בצורה מסיבית בביירות".

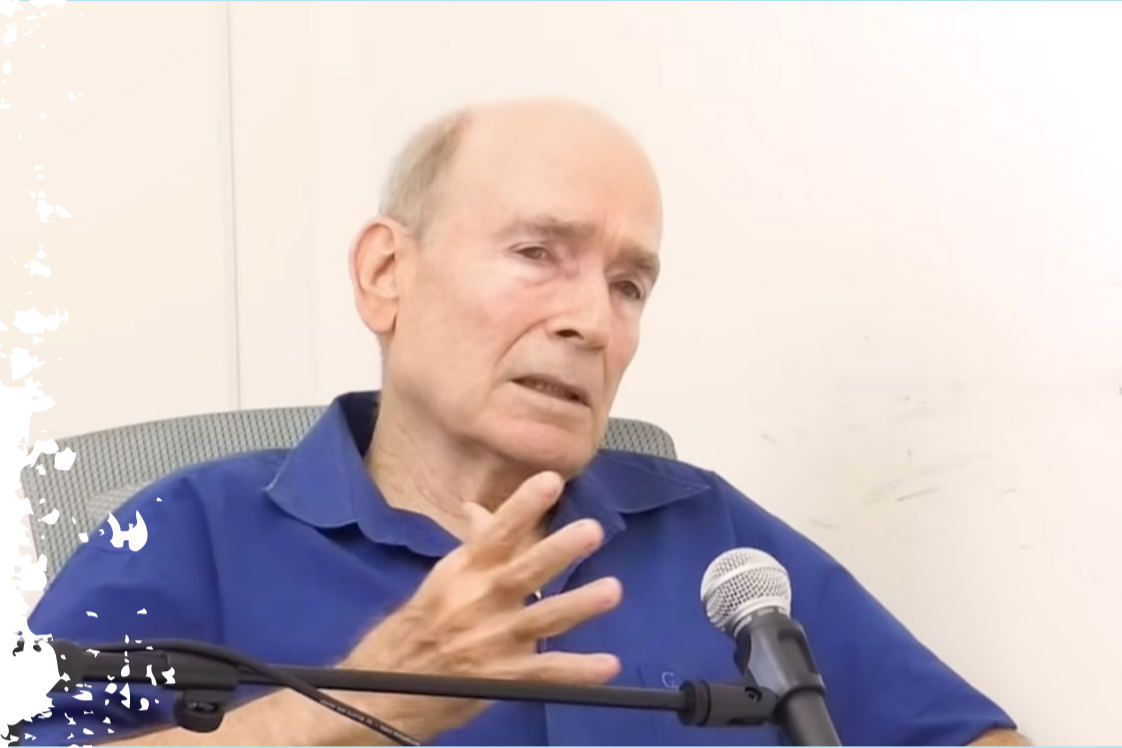
מטרת המבצע נחשפה לטייסים רק לאחר שהתקבל אישור סופי ליציאה, מספר שעות בלבד לפני הביצוע. "ברמה המנטלית אנשים הבינו שהולכים למתקפה מאוד משמעותית", הוא גילה, "אנחנו צריכים להיות הכי חדים שאפשר ומאה אחוז מוכנים לפעולה".

האתגר הגדול, כפי שהוא הסביר, הוא לוודא שיעד החיסול, במקרה הזה נסראללה, לא מקבל התרעה מוקדמת ועוזב את מקומו טרם התקיפה. "אנחנו מוודאים שהמטרה תישאר יציבה כל הזמן", הוא משחזר, "הובלתי את המבצע מרגע הפקודה ועד לסיומו - ובאמת הכול קרה בצורה מדויקת כפי שתכננו".

"כדי להגיע לכל המטרות צריך מידע מודיעיני יוצא מן הכלל", ציין בכיר בחיל האוויר, "נדרש פה דיוק וסנכרון בין כל הגורות, שיתוף פעולה עם אמ"ן והצטיידות בכמות גבוהה של תחמושת. בנוסף, המערך הטכני עבד לילות כימים כדי להבטיח את החדירה המוצלחת מתחת לפני הקרקע".

"הנ"מ בלבנון היה איום מאוד משמעותי, אבל בחודשים הארוכים של המלחמה פגענו במערך זה וביתר שאת בשבועות האחרונים, עם תאי פיקוד ושליטה, מודיעין ותקשורת, ובאמצעי הלחימה לצד מפקדים בחיזבאללה שאחראיים על הנ"מ. במבצע זה לא נורו טילי נ"מ בזמן הביצוע". לאחר חזרתם בשלום, חיכו הטייסים להודעה שתאשר את השלמת המשימה - חיסולו של חסן נסראללה. רק לאחר שהתברר כי הוא אכן מת, נפלה ההבנה שההישג הזה הולך להירשם בדפי ההיסטוריה של טייסת 69, וצה"ל כולו.

"המשימה שלנו לא נגמרת כאן", הדגישו אנשי הטייסת, "חיזבאללה ממשיכים לירות על הצפון, החטופים עדיין בעזה ועוד לא סיימנו את מיטוט חמאס. יש לפנינו עבודה אבל אנחנו ממוקדים

כאשר חיל האוויר עסק במבצעים רבים ובתרגילים מורכבים שנועדו להבטיח את עליונותו האווירית של צה"ל באזור. תחת פיקודו של מוסט, הטייסת ביצעה משימות קרביות רבות, והייתה מעורבת במבצעים בעלי חשיבות אסטרטגית לביטחון ישראל.

פועלו של מוסט כמפקד הטייסת והתרומה שהוא העניק לחיל האוויר היו חלק ממאמץ רחב של פיתוח היכולות הטכנולוגיות והלוחמניות של החיל, שהפך לאחד מחילות האוויר המובילים בעולם. לטעמו של מוסט, טייסת 69 מציגה בתקופה האחרונה הישגים מרשימים שמוכיחים את עליונות חיל האוויר ומביאים לידי ביטוי את היכולות האדירות שצברו בשנים האחרונות בצה"ל בכלל ובטייסת במיוחד. הוא גאה בעובדה שהטייסת עליה פיקד ביצעה את המשימה הגדולה שנכנסה לדפי ההיסטוריה ועוד תילמד רבות בעתיד.

השאלות הקשות

לצד השבחים שמוסט חולק לחיל האוויר, הוא לא מהסס לדבר בקול על השאלות הקשות סביב ההתנהלות ביום שמחת תורה אשתקד. "מהשביעי באוקטובר אנחנו זועקים איפה היה חיל האוויר, למעלה מ-8 שעות המטוסים היחידים שהיו באוויר זה זוג מטוסי סופה שהיו באוויר מהשעה 7:00 בבוקר, פטרלו מעל שדות הגז וחזרו לנחיתה, וזהו. היו מספר תקיפות ברצועה ומספר מועט של טיסות מסוקים שאנחנו שומעים עליהם אבל לא הייתה פעילות של מערך הקרב ובעצם של חיל האוויר בביקרו של השביעי באוקטובר.

"מי שצריך לתחקר את הדבר הזה זה חיל האוויר ואנחנו מתחננים בכל דרך אפשרית שיתחקרו מה הייתה הסיבה לכך. הציבור איבד את האמון בחיל האוויר במידה רבה בגלל אירועי השביעי באוקטובר בהמשך לנושא הסרבנות שקדמה למלחמה"

במהלך השיחה, מוסט מציג תהיות קשות לגבי התנהלות חיל האוויר בשעות הטבח. "מה היה קורה אם במקום טנק שירה בתוך בארי היו טסים מטוסי קרב בגובה נמוך עם מבערים מעל כפר עזה, נחל עוז, בארי וניר עוז והיו גורמים לבומים על קוליים? מה היה האימפקט על הרוצחים בחוץ? מה הייתה התוצאה אם מטוסי הקרב היו מחסלים במבערים ובורם הסילון שלהם את מצנחי הרחיפה שעולים עשרת אלפים דולר? ככה עשה חיל האוויר למסוקים מצריים שחצו את התעלה במלחמת יום כיפור".

וממשיכים לפעול בעוצמה עד השגת כל המטרות".

הזרוע הארוכה

טייסת 69, היא התגלמותה של ה"זרוע הארוכה" של חיל האוויר - מטוסי הרעם נועדו בדיוק למשימות הפצצה אסטרטגיות שכאלה. מדובר במקרה זה בטיסה בגובה נמוך ובכל סוגי מזג האוויר, מתחת לכיסוי המכ"ם של האויב, בשילוב של מערכת לוחמה אלקטרונית, ממשק טיסת-לילה וניווט מתקדם המזהה מכשולים באופן אוטומטי. לאלו מתווספת כאמור יכולת נשיאת החימוש שאין לה אח ורע בחיל האוויר. גם מכלי הדלק של המטוס גדולים מספיק עבור טיסות הנמשכות שעות ולטווחים ארוכים במיוחד.

אחרי ההצלחה המבצעית בחיסול נסראללה, שוחחתי עם מאיר מוסט ששימש כמפקד טייסת 69 ושירת בתפקידים בכירים במסגרת שירותו. הוא מגולל את סיפורה של טייסת 69, הידועה גם בכינוי "טייסת הפטישים", שנחשבת לאחת הטייסות החשובות בחיל האוויר ומתמחה בעיקר בפעולות תקיפה ארוכות טווח והפצצה אסטרטגית. מוסט שימש כמפקד הטייסת במהלך חלק משמעותי מהתקופה שבה חיל האוויר התעצם והתפתח, והטייסת עברה לשימוש במטוסי קרב מתקדמים.

עוד מאז היווסדה נחשבת יחידה 69 לטייסת המפציצים האסטרטגיים של חיל האוויר. תחילה השתמשו ביחידה במפציצי ה-17 - ממלחמת העולם השנייה, שהשתתפו בכ-200 גיחות קרביות מול הצבא המצרי במלחמת העצמאות, ולאחר מכן במטוסי הפנטום. היחידה השתתפה במלחמת יום הכיפורים בתקיפות משמעותיות ברמת הגולן, במבצע ליטאני ב-1978, ובמלחמת לבנון הראשונה - שכללה את המבצע להשמדת סוללות הנ"מ הסוריות בבקעת הלבנון.

באחת מגיחות התקיפה נאלצו שני אנשי צוות לבצע נטישה, אחד מהם, הנווט רוני ארד, נפל בשבי ארגון אמל השיעי ועקבותיו נעלמו. מתלה סרבלי-הטיסה של ארד עם שמו שמור עד היום בחדר ההתארגנות וההצטיידות לקראת טיסה של הטייסת בבסיס חצרים. לצד המתלה הוצב שלט קטן עם הכיתוב "מחכים לרוני".

ב-20 השנים האחרונות השתתפה הטייסת בהפצצות בסוריה, כמו השמדת הכור הגרעיני ב-2007 בצפון המדינה ותקיפת מפעלי התחמושת האיראניים ב-2018.

מוסט פיקד על טייסת 69 בתקופות מאתגרות,

לדברי מוסט, "המסק"רים מתוך צי המסקרים המדולדל של חיל האויר היו צריכים לטוס לרמון כדי להתחמש, מטוסי הקרב בזמן טיסה של דקות יכלו להיות מוזנקים זוג אחרי זוג אחרי זוג במיוחד שתצורת החימוש של תותחים היא הקלה ביותר ודורשת זמן חימוש קצר מאוד. וכאשר נגמרת התחמושת עוברים בגובה נמוך עם מבערים מעל כנופיות השוחטים ושרפים ומברחים אותם."

"ייתכן והיו נפגעים גם מכוחותינו כמו שקורה לצערנו במלחמה, אבל כמה מאות מתוך 1400 נטבחים היו ניצלים מהטבח? כמה עשרות מתוך 240 החטופים היו בורחים מהחטיפה? אפילו רק להיות באוויר ולתת תמונת מצב כדי שידעו בצה"ל מה קורה? לצערנו כלום מהנ"ל לא קרה, והשוחט שחט ורצח וירה, ולא שמענו שום רעם מרעיש אוזניים של מטוסינו בשמיים."

מוסט מגלה כי "חיל האויר מחזיק בכל רגע נתון מטוסי קרב בכוננות. מטוסי הכוננות חמושים בטילי אויר אוויר ותותחים בעלי קצב אש רצחני שיכולים להפיל מטוסים בקרב אויר וכמו כן לחולל שמות בשדה קרב כפי שראינו במצלמות הירי של המסקרים בטלוויזיה.

בדבריו הוא מאשים בדברים קשים את חיל האויר. "מדינת ישראל שיעבדה חלק ניכר ממשאביה לחיל האויר מתוך ידיעה שביום פקודה בהפתעה, באותם שעות קריטיות עד גיוס צבא המילואים והצבא הסדיר, חיל אויר יבלום את כוחות הקרקע של האויב לכמה שעות בעזרת סד"כ מטוסי הקרב העוצמתי והמתקדם שלו ומסק"ר.

"למרות ההפתעה וחוסר המודיעין, האם חיל האויר הנחשב לאחד מחילות האויר הטובים בעולם ומחזיק מערך מטוסי קרב מתקדם ביותר, האם חיל האויר פעל בשעות הראשונות כמצופה ממנו? איפה היה חיל האויר? למה אף מטוס ברק לא צלף, אף מטוס בז או רעם לא ירה ואף מטוס אדיר לא הרעים באותן שעות?" "כפי הידוע חיל האויר היה בסוכות ובשמחת תורה ב'הדממה', דבר שהוזכר באמצעי התקשורת על ידי גורמים כסיבה אפשרית לתגובה מאוחרת. 'הדממה'

2000 לסיור אלים לצורך איסוף מודיעין עצמי של הטייסים והעברתו ממבנה למבנה, ובהמשך יום סיוע, הפגנת נוכחות וביצוע יעפי הפחדה וצלפה על ריכוזי חדירה?"

לדבריו, "בחירום ובמצבים מעורפלים כמו בבוקר ה-7.10 אין ולא צריך פקודה כדי להפעיל מטוסים, גם המסק"רים שהוזנקו לשטח אספו לבד מודיעין ותקפו. כך פעלו בעבר לוחמי צוות אויר במקרים דומים. האם קיימת פקודה כזו למצבים כאלה? אם אין למה לא קיימת? אם קיימת למה לא הופעלה?"

"אין אירוני יותר מהמטס של מטוסי ה-15 מעל מחנה המוות בירקנאו כאשר מוביל המבנה קרא את המשפט בקשר - "אנו טייסי חיל האויר הישראלי, בשמי מחנה הזוועות, קמנו מאפר מיליוני הקורבנות. נושאים את זעקתם האילמת, מצדיעים לגבורתם, ומבטיחים להיות מגן לעם היהודי ולארצו - ישראל" תוך אמירת הערה צינית שהפר את ההוראה והנמך מתחת לגובה הטיסה המורשה מעל למחנה בירקנאו. למה אף ה-15 לא הנמך מעל כפר עזה ומעל נחל עוז, בארי וניר עוז כאשר התחוללה שואה בשטח מדינת ישראל."

מוסט קובע כי "לצורך הבנת האירועים והפקת לקחים מיידית יש לקיים תחקיר מעמיק עכשיו, כולל הפקת לקחים מיידית בשיתוף

פירושה - אין טיסות אימונים ומתבצעות פעילויות מבצעיות בלבד כולל פ"מים וכוננות. ב'הדממה' אין טיסות אימונים דבר שאולי היה מאפשר להפנות מטוסים מהאויר לאזור העוטף. חשוב להזכיר כאן שהכוננות וזמני התגובה לא אמורים להיפגע כהוא זה בהדממה.

"למה לא הוזנקו כבר בשבת בבוקר כמה זוגות מטוסי קרב שהיו בכוננות לסיור אלים לטיסה בגובה של 1000-2000 רגל להבין מה קורה ולהשאיר להחלטת כל מוביל להגדיר מטרות ולצלוף עליהם, במיוחד מטרות הסמוכות לגדר. חיל אויר לא נראה בשטח עד סביבות הצהרים וגם אז שלח מטוסים לעזה להפצצות, דבר שלא עזר במאומה לטפל בבעיה של פריצת הגדר והיישובים. חיל אויר ידע על פריצת הגדר מדיווחי המסק"רים והכתמ"מים כבר בשמונה בבוקר.

מוסט אומר כי הוא שואל את עצמו "מה היה קורה אם ב-08:15 מטוס קרב בגובה נמוך היה צולף על משפכי החדירה? מה היה קורה אם היו עוברים בגובה נמוך עם מבערים מלאים וגורמים לכאוס על הקרקע שכתוצאה מכך חלק מהחטופים בפסטיבל נובה יכלו לברוח? בשנות ה-70 מטוסי חיל האויר עשו זאת כמה פעמים מעל קהיר.

"לפי הידוע לנו הוזנקו מטוסי קרב, למה אם כן אף מטוס קרב לא ביצע מעבר על הישובים בגובה 1000-

הקן למורשת הכותל המערבי

בס"ד

חג הסוכות התשפ"ה בכותל המערבי

ברכת כהנים

יום א', ג' חוה"מ,
י"ח תשרי, 20.10.24

תפילת שחרית	8:45
ברכת כהנים של שחרית	9:30
תפילת מוסף	10:15
ברכת כהנים של מוסף	10:30

תפילה לשלום וביטחון עם ישראל, לחזרתם של החטופים, לשלום חיילי צה"ל ולרפואת הפצועים 10:40

במעמד הרבנים הראשיים לישראל
ורב הכותל המערבי והמקומות הקדושים

הקפות שניות

מוצאי שמחת תורה |

אור לכ"ג תשרי תשפ"ה | 24.10.24 | החל מ-22:00

יש להשמע להוראות משטרת ישראל ולהנחיות הסדרנים. ניתן לצפות בשידורים חיים של ברכת הכהנים באתר הקן למורשת הכותל. לתשומת לב! אין כניסת רכבים לעיר העתיקה מומלץ להגיע בתחבורה ציבורית. לפרטים ומידע בנושא נגישות: תמר-טל. 02-6279245 | tamar@thekotel.org

חדש באתרי הכותל המערבי!

"שער השמיים"

מיצג חדש ומרגש אל מול אבני הכותל
טל. *5958 | www.thekotel.org

מאירים
לחולה

לעילוי נשמת הרב מאיר ביר יוסף זצ"ל ומרת אסתר ביר אברהם ליה

ויינץ ה"צ"י

שאוהב בודד במחלקה
מחכה לתשובות
של הרופא

ויינץ ה"צ"י
שגילת את הפינה
החמה של מאירים
לחולה במרכז הרפואי
מעייני הישועה

בתרומה של 36 ₪ למשך 24 חודשים
תקבלו במתנה ערכת סירים מיוחדת
בשווי 420 ₪ מבית food appeal עד הבית

ארגון מאירים לחולה
צויים אותך רק לדגע
כדי להמשיך בחסד לתמיד

מרו עמוד התפילה הגה"צ רבי שמעון גלאי שליט"א:
"זכות גדולה להיות שותפים
בארגון זה, שהקב"ה יעזור
שכל הצומחים והמסייעים -
יהיה להם בהרחבה"

היו שותפים עמנו <053-3127546> בנק מרכזייל סניף 732 חשבון 85409, ע"ש "מאירים לחולה" ניתן להעביר בנדריים פלוס או דרך הקו של הארגון למענה אוטומטי בטל. 03-550-3610 | לעמותה סעיף 46 לעניין מס

כור שניאור ובר ההיתוך

שניאור ובר

בשיחות אישיות ומעמיקות עם דמויות מרתקות
בפודקאסט הפופולארי 'כור ההיתוך'

להאזנה:

08-302-47-17

shneorwebber@gmail.com

YouTube

אחד, לבוא ולהיכנס לקוקפיט ולצאת לגיחה מבצעית. הוא חייב לעשות הכשרה, הוא חייב איזושהי הכשרה בסימולטור או טיסות אימונים כאלה ואחרות". לשיטתו, איום בסרבנות הוא גרוע אף יותר מהסרבנות עצמה, "הדבר הזה הוא תקלה אמיתית וצריך להילחם בה בכל דרך אפשרית. אני טוען שהבעיה היא קודם כל בעיה פיקודית והמפקדים בשטח, גם מפקדי הטייסות וגם מפקד חיל אוויר, היו צריכים לטפל בזה ביום הראשון ולא לתת לדבר הזה להגיע למגפה". באשר לטענות אנשי המחאה האומרים כי לא הייתה להם ברירה משום הפחד שרפורמה משפטית תיצור בארץ דיקטטורה אומר אל"מ במיל' מאיר מוסט: "אני אומר לעשות את מה שאתה יכול לעשות בדרכים חוקיות ולגיטימיות. סרבנות אינה דרך חוקית ואינה לגיטימית, הסתה למרד והסתה לסרבנות זהו פשע שבמדינה מתוקנת היה נגמר במקום אחר". "אסור לתת לסרבנות הזו לצוץ ולחזור בשום צורה שהיא. אסור לחזור לשישי באוקטובר. הסרבנות הייתה השורש לפלגנות בעם, לא רק אנחנו אומרים את זה, גם מחבלי הנוח'בה בחקירות שלהם אומרים את זה, שזה מה שנתן לה דחיפה בין היתר. צריך לגדוע את הדבר הזה כשהוא קטן. הדרך הכי טובה להתמודד מול כלי ואנשי תקשורת מסוימים שמובילים קמפיין פילוג - זה להתעלם מהם, פשוט להתעלם".

במה והתריע מפני הסכנה החמורה שטמונה בהצהרות הסרבנות, חרף התגובות הקשות והבוטות שקיבל מחבריו ששירתו בחיל האוויר. "ההתנהלות שראינו בחיל האוויר במהלך השנה של הרפורמה או אפילו לפני כן, זה היה הפיכה. מרד, פשוט מרד", הוא מזהיר. "כשבן אדם אחד או שניים או שלושה לא באים לטוס ואומרים אנחנו לא מגיעים למילואים מסיבות כאלה או אחרות, זה בסדר גמור. קחו את הדברים שלכם, צאו, שלום ולא להתראות. אבל ברגע שזה נהפך לעדר, לקבוצה, זהו מרד. ובמרד יש בעיה משמעתית וחייבים לטפל בו. זו בעיה פלילית, לא בעיה משמעתית". מוסט מסביר שהכנסת הפוליטיקה לצבא פגעה במרקם היחסים בתוך חיל האוויר וגרמה למשברים משמעותיים גם ברמת הפעילות המבצעית. "סרבנות יחד עם הכנסת הפוליטיקה לצבא פגעה בצורה קשה מאוד במרקם וגרמה לשסע וקרע, גם בתוך אנשי המילואים וגם כמובן בעם ובאמון של העם בחיל האוויר וכך הלאה. הדבר הזה הוא אסון". מוסט מבהיר כי לדעתו, לסרבנות היה חלק לא קטן, כדבריו, במה שאירע בשבת שמחת תורה. "זה לא רק מה שאנחנו אומרים, זה מה שאומרים גם הנחקרים של אותם נוח'בות שהגיעו אל מרתפי השב"כ", מוסיף מוסט. מפקד הטייסת לשעבר מסביר את משמעותה של סרבנות לגבי טייסים, "בן אדם לא יכול להגיע ביום

האוויר. תחקיר זה חייב להתבצע מייד ולהתפרסם לגורמים רלוונטים ולציבור, ועוד לפני סיום המלחמה. למתאר של יום שבת חיל האוויר היה חייב להתכונן, ראינו מהומות כאלו וניסיונות פריצה של אלפי סורים ברמת הגולן בעבר, ראינו עשרות אלפי עזתים על הגדר בשנים האחרונות. הכתובת הייתה על הקיר, וחיל האוויר היה חייב להתכונן למתאר זה".

הנתם השחור

טייסת 69, כמו כל טייסת בחיל האוויר, מאכלסת מגוון רחב של טייסים - לפחות מחציתם משרתים במילואים, בגילאים שונים. בשנה שעברה, הודיעו רוב טייסי המילואים בטייסת כי לא יתייצבו לאימונים כמחאה על קידום הרפורמה המשפטית. המכתב ששיגרו למפקד הטייסת ולמפקד חיל האוויר עורר סערה תקשורתית שהובילה חברי כנסת ועיתונאים לקרוא לסנקציות נגד הטייסים ואף לבטל את הטייסת. זכורה במיוחד האמירה של שר התקשורת שלמה קרעי, שאמר על הטייסים: "עם ישראל יסתדר בלעדיכם". אל"מ מוסט היה בין הקולות הבודדים והבולטים ביותר בקרב יוצאי חיל האוויר, שהשמיע אמירה חדה וברורה בכל הנוגע לתופעת הסרבנות בקרב הטייסים בעקבות הרפורמה במערכת המשפט. הוא הופיע מעל כל

כולם בקו אחד!

בסוכות תשבו שבעת ימים

רשת קו עיתונות
מאחלת לכל קוראיה
ולכל בית ישראל
חג סוכות שמח!

קו מחשבה

קו עיתונות
רשת השבועונים המקומית המובילה והגדולה בציבור החרדי

30 שנים לאוסלו: גילויים חדשים על מאחורי הקלעים ש

הונואת אוסלו

"היו שהעריכו שאם רבין לא היה נרצח, הוא היה עוצר בעצמו את אוסלו. אין להנחה זו במה להיאחז. פרוטוקולים שונים ובעיקר מהלכיו הגלויים, מוכיחים שהוא המשיך ליישם את ההסכמים למרות הקריסה המוחלטת של הקונספציה" ■ במלאות שלושים שנים לחתימה על הסכם אוסלו, מגלה יובל בלומברג, מחבר הספר 'מלכות אוסלו' את הסודות שהסתירו במשך שנים מאחורי הסכם הדמים

||| שניאור ובר • צילומים: פודקאסט 'כור ההיתוך', ארכיון לע"מ

בטקס הענקת פרס נובל 'לשלום': רבין, פרס ועראפת

ל ההסכם שהוביל להתעצמות הטרור ושפיכות דמים איומה

יובל בלומברג

ישראל ובזכותו להגדרה מדינית לא השתנה מעולם. ההכרה הייתה על כן בין "צוות אש"ף (המשלחת הפלסטינית) המייצג את העם הפלסטיני" ובין "ממשלת ישראל".

בלומברג מציין כי מטרתו המוצהרת של ההסכם הייתה לסיים את מצב המלחמה ולפתור את הסכסוך באמצעות משא ומתן. "בנוסח ההסכם נאמר כי ממשלת ישראל וצוות אש"ף מסכימים כי הגיעה העת לשים קץ לעשרות שנים של עימות וסכסוך, מכירים הדדית בזכויותיהם הלגיטימיות והפוליטיות ושואפים לפעול ככל יכולתם לחיות בדו-קיום בשלום ובכבוד ובביטחון הדדיים, ולהגיע להסדר שלום צודק, בר-קיימא וכולל ולפיוס היסטורי באמצעות התהליך המדיני המוסכם. "בהצהרה הוגדר כי בתוך תשעה חודשים יתקיימו בחירות ברצועת עזה וביהודה ושומרון. הייתה זו הפעם הראשונה שהוגדר בה תחום שיפוט שהקיף את עזה, ויהודה ושומרון כיחידה טריטוריאלית אחת, אף שאלה שתי יחידות גיאוגרפיות נפרדות. חמש השנים שהוקדשו לתקופת המעבר עד להגעה להסכם הקבע נועדו לתת לצדדים את הזמן הנדרש לניהול משא ומתן "על מעמד הקבע בין ממשלת ישראל ונציגי העם הפלסטיני", שיעסוק ב"ירושלים, פלטיים, התיישבויות, סידורי ביטחון, גבולות, יחסים ושיתוף פעולה עם שכנים אחרים, וכן נושאים הנסיגה בעלי עניין משותף". עוד נקבע כי מיד אחרי הנסיגה הישראלית מרצועת עזה ומיריחו יועברו הסמכויות לידי הפלסטינים בתחומי החינוך והתרבות, הבריאות, הרווחה, המיסוי והתיירות.

לדברי בלומברג, "בהצהרת העקרונות הוגדר גם יעד להסכם ביניים, שייחתם בתקופת חמש השנים, כדי להגדיר את סמכויות השלטון הפלסטיני הנבחר ולאפשר לו לקדם תהליכי צמיחה כלכלית. השלטון הפלסטיני יקים, בין השאר, רשות פלסטינית לחשמל, רשות לנמל עזה, בנק פלסטיני לפיתוח, מועצה פלסטינית לקידום היצוא, רשות פלסטינית לאיכות הסביבה, רשות קרקעות פלסטינית ורשות פלסטינית לניהול מים. בהסכם נקבע שאחרי כניגון הגוף השלטוני הפלסטיני יפורק המנהל האזרחי, והממשל הצבאי הישראלי יחדל להתקיים בשטחי האוטונומיה הפלסטינית.

"ההחלטה לפנות את כוחות צה"ל מעזה ומיריחו חייבה כמובן הקמה של גוף שלא היה קיים עד אז: משטרה פלסטינית חמושה, שתבטיח את הסדר הציבורי באזורים שיפוננו ותטפל בענייני הפנים. ישראל, בינתיים, תמשיך לשאת באחריות להגנה מפני איומים חיצוניים. לצורך יישומה של הצהרת העקרונות הוחלט שעם כניסתה לתוקף תוקם

באותם ימים: "רבין מספיק מבוגר ומספיק פוליטי כדי לדעת שההסכם בלתי הפיך".

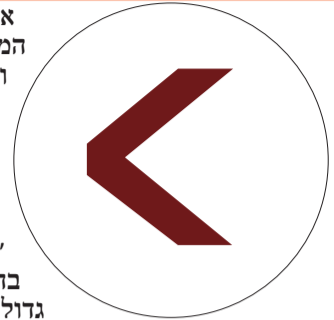
לדברי בלומברג, המצב נעשה לחוץ עוד יותר כשהתברר שש"ס צפויה לפרוש מהממשלה בעקבות הגשת כתב האישום נגד אריה דרעי. בלי הישג מדיני משמעותי, ממשלת רבין עלולה הייתה ליפול כבר בשנת 1993. גם בקרב הפלסטינים המצב לא האיר פנים: נוצרה תחושה שהזמן דוחק לפני שערפאת ואש"ף יאבדו את כוחם לחמאס המתחזק והולך.

בלומברג מציין כי "במרוצת השנים היו שהעריכו שאם רבין לא היה נרצח, הוא היה עוצר בעצמו את אוסלו. אין להנחה זו במה להיאחז. פרוטוקולים שונים שכבר פורסמו, ובעיקר מהלכי הגלויים, מוכיחים שהוא המשיך ליישם את ההסכמים למרות הקריסה המוחלטת של הקונספציה שעמדה בליבם - מסירת האחריות הביטחונית לידי ערפאת ומנגנוני הרשות הפלסטינית על מנת שאלה ילחמו בחמאס "ללא בג"ץ ובצלם". שרירי גיבור ישראל שלחם למען הקמת המדינה ולמען שחרור ירושלים התעייפו. הלחץ הפוליטי וחוסר האמון בחוסנו של העם הובילו אותו לפנות לערוץ אוסלו, על אף הסיכונים שנראו בבירור כבר בתחילת הדרך".

הצהרות עקרונות

בלומברג מסביר כי הסכם אוסלו הראשון היה הצהרת עקרונות המכתיבה את מפת הדרכים המדינית בין ישראל לפלסטינים לחמש השנים הבאות מרגע הנסיגה מרצועת עזה ומיריחו, בדרך להשגת הסדר הקבע. "חשיבותה של הצהרת העקרונות נבעה מההכרה ההדדית לכאורה בזכויות הלגיטימיות של שני הצדדים, מהתחייבותם של הפלסטינים לנטוש את דרך הטרור, מהיכולת לקיים משא ומתן שמוביל להסכמות, ובעיקר מהנעת הקטר המדיני שנועד ליצור - כפי שהאמינו רבים מן השותפים בשני הצדדים - דחף בלתי ניתן לעצירה שבסופו תוקם מדינה פלסטינית ברצועת עזה, ביהודה ושומרון ובמזרח ירושלים, בתוספת מעבר יבשתי אקס-טריטוריאלית בין יהודה ושומרון לעזה, שיחצה את מדינת ישראל לרוחבה".

מתברר כי כבר בסעיף הראשון, העוסק בהכרה ההדדית בין הצדדים, בלט היעדר הסימטריה: בעוד ממשלת ישראל הכירה באש"ף כמייצגו של העם הפלסטיני, אש"ף הכיר אומנם בממשלת ישראל, אך בלי שנאמר את מי היא מייצגת. לדבריו, "סירובם של הפלסטינים להכיר בזיקתו של העם היהודי לארץ

אלה היו ימים שבהם המדינה כולה סערה וגעשה. ההחלטה של רבין לחתום על הסכמי אוסלו קרעו את המדינה. קרב מר התחולל בין מחנה "השלום" שראה בהסכמים בשורה גדולה ואולי אף קץ

למלחמות בישראל, לבין מחנה הימין שהתריע בקול גדול מפני הסכנה הגדולה הטמונה בהסכמים הללו, שבדיעבד התבררו כאסון שהוביל לשרשרת ארוכה של טרגדיות, עד הגדולה שבהן בטבח המחריד בעוטף עזה אשתקד.

שלושים שנים אחרי החתימה על הסכמי אוסלו, ערכתני שיחה מעמיקה בפודקאסט 'כור ההיתוך' עם יובל בלומברג, מחבר הספר 'מלכות אוסלו' בהוצאת סלע מאיר, שמאיר מחדש את קווי השבר הפוליטיים, המדיניים והמוסריים של אותו הסכם אומלל. גם מי שתמכו בתהליך אוסלו וגם מי שראו בו אסון מודים שהגילויים שלו מעוררים דיון רציני מפוכח על ההיתכנות לשלום, על המחיר ששילמנו ועל הדרך להכרעת הטרור הערבי.

בספר שלו, שהוא למעשה חיבור מעמיק, הכולל שימוש בחומר ארכיוני שראה אור רק לאחרונה, חושף בלומברג, איש הייטק שהקדיש את העשור האחרון לתיעוד פרטני ולעיבוד שלל מקורות המייע הקשורים להסכמי אוסלו את שהתרחש מאחורי הקלעים בעת רקימת ההסכמים, את המשא ומתן הגדוש מהמורות, את התככים הפוליטיים, את ההסתרות הקטנות והשקרים הגדולים, את החלומות, את האשליות - ואת ההתפכחות.

מה הניע את רבין להביא לאישור ממשלתו את ההסכם שהיה כה מסויג ממנו, עם שותף שלא סמך עליו? לדברי בלומברג, כמו כל מנהיג, גם את רבין הניעו מניעים לאומיים ופרסונליים כאחד. "ראשית, בבחירות 1992 הוא התחייב להגיע להסכם מדיני תוך תשעה חודשים. הוא הטיל את יתרו על הסכם עם סוריה (שלא הבשיל) ועל ערוץ וושינגטון מול הפלסטינים (שנכשל), ונשאר עם אפשרות אחת בלבד (אוסלו).

"שנית, תפיסת העולם הביטחונית של רבין - זו שליוותה אותו מימי הפלמ"ח, דרך מלחמת ששת הימים ועד לשנותיו כשר הביטחון בשנות ה-80 ו-90 - עברה מהפך בימי מלחמת המפרץ. הטילים ארוכי הטווח הדגישו את תלותה של ישראל בארה"ב, שתספק התראה נגד טילים. רבין האמין שכדי לשמור על התמיכה האמריקנית גם בהתמודדות עם איראן, שהייתה מבחינתו האיום האסטרטגי המרכזי, יש לבצע ויתורים בנושא הפלסטיני.

"בנוסף, הבריחה הגדולה מתל אביב בעקבות ירי הטילים בימי מלחמת המפרץ שכנעה אותו שלציבור הישראלי אין יותר את החוסן הנפשי לעמוד בעימות מתמשך מול הפלסטינים. יוסי שריד סיפר לימים שרבין אמר לו: "אומה שמאמצת 50 שנה את שריריה, סופם של השרירים להתעייף".

"מניע שלישי, וטריטוריאלית למדי, נבע מכך שרבין מעולם לא העריך את חשיבותה של עזה. הוא ראה בה מקום שעדיף להיפטר ממנו ויפה שעה אחת קודם. מאחר שהשלב הראשון של הצהרת העקרונות עסק בעיקר בעזה, הוא התאים באופן כללי לדעותיו.

"רביעית, רבין ראה בהסכם ניסוי הפיך, כפי ששאל בפרוטוקול שנחשף: "האם נוכל לנהל את זה כמבחן בעזה, במצב שאיננו מזניחים את השליטה המלאה ביהודה ושומרון. אני מציע להפריד מה כתוב בנייר ואיך אנחנו צריכים לממש את זה". העיתונאי אמנון אברמוביץ' כתב

פירות השלום: אוטובוס לאחר פיגוע התאבדות בירושלים

לתמוך בהצהרת העקרונות. מערכת יחסיו העכורה עם פרס, בשילוב הכישלון בערוץ הסורי ותהליך השינוי האידיאולוגי במפלגת העבודה, יצרו מניע רב עוצמה.

מפריץ הרפתקאות

מניע נוסף היה כרוך בתהליך הפנימי שעבר על רבין בזמן מלחמת המפרץ. "בשנת 1991 התייצב רבין בישיבת הסיעה של מפלגת העבודה ושטח בפני הנוכחים תפיסת עולם ביטחונית מעודכנת. היא כללה שילוב בין אי אמון ביכולתה הצבאית של מדינת ישראל להתמודד עם האיומים הצבאיים שמציבים הטילים הבליסטיים ואי אמון ביכולתו הנפשית של הציבור הישראלי לשאת לאורך זמן את מצב המלחמה. "התפיסה המסורתית של מערכת הביטחון הישראלית, עוד מימי בן-גוריון, התבססה על השילוש של הרתעה-התראה-הכרעה, לצד ההבנה שעל מדינת ישראל להסתמך בראש וראשונה על עצמה ועל כוחותיה. כעת הציג רבין עמדה שונה: איום הטילים ארוכי הטווח שבידי אויבי ישראל והיעדר המענה הטכנולוגי לאיום הזה ביטלו את שני המרכיבים הראשונים של השילוש, ההרתעה וההתראה. בשדה הקרב המודרני, האמין כעת רבין, אי אפשר להשיג התראה מוקדמת וגם אי אפשר להרתיע את האויב מלירות טילים.

לשיטת בלומברג, "תלותה המוחלטת של ישראל בעוצמה הצבאית האמריקאית, לצד חולשתה המנטלית של החברה הישראלית כפי שנחשפה בבריחה מתל-אביב במלחמת המפרץ, ערערו את אמונו של רבין ביכולתה של ישראל להמשיך את מצב המלחמה מול הערבים".

בלומברג מציין עדות של איתן הבר שתומכת בכך: "גם הוא סיפר שרבין איבד את האמון בחוסנו הנפשי של הציבור היהודי במדינת ישראל לאחר שצפה בבריחה הגדולה מתל-אביב בגלל החשש מטילים. כשנדרש רבין להכריע לגבי הצהרת העקרונות, הוא ממילא כבר לא האמין ביכולתו של הציבור היהודי להמשיך לעמוד במצב המלחמה עם מדינות ערב והמלחמה הבלתי פוסקת בטרור הפלסטיני.

"בהרצאה באוניברסיטת תל-אביב לציון עשרים שנה לתהליך אוסלו סיפר יוסי שריד, בהתבסס על שיחות בינו לבין רבין, ש"רבין ידע דבר שרובנו מסרבים לדעת עד עצם היום הזה, שלא מנצחים יותר מלחמות, וגם כאשר לכאורה מנצחים, יוצאים מהמלחמה וידך על התחתונה. מתי בפעם האחרונה מישוה ניצח במלחמה? לא רק כאן, אלא בכל העולם?".

"לפי שריד אמר לו רבין: "אומה שמאמצת חמישים שנה את שריריה, סופם של השרירים להתעייף".

אנשי רבין בקואליציה הלכו והתמעטו, וכפי שהוכיח לו שמעון פרס ב-1990 ("בתרגיל המסריח"), סכנת הפוטנציאל ריחפה בכל עת והייתה יכולה להתפרץ במפתיע.

"עדות לאווירה העוינת מצד אנשי פרס כלפי רבין הובאה במאמר שפרסם ד"ר אדם רו: אנשי פרס נפגשו בקביעות ובתדירות, ובאחת מהפגישות חשף משה תאומים □ שבמשך שנים רבות שימש כיועץ התדמית של פרס, את האסטרטגיה שיש לנקוט ביחס לרבין: "טוב שהיית ביפן כאשר הממשלה גירשה את פעילי החמאס □ תוכל לקבוע את דעתך בדיעבד ולא לפני. צריך לגרום לאנשים להבין שאתה טוב ורבין רע. רבין מתבשל במיץ של עצמו, צריך לעזור לו להיראות רע".

"עדות נוספת, המובאת בספרו של המשנה לראש המוסד דאז אפרים הלוי, שופכת אור על האופן שבו תמרן פרס את רבין לתמיכה בהצהרת העקרונות. ביום פרסום דבר ההסכם זומן הלוי לפגישה עם רבין בנושא הערוץ החשאי הירדני. בכניסה ללשכת רבין פגש הלוי את ראש אמ"ן, אלוף אורי שגיא. בשיחה ביניהם אמר לו שגיא שלדעתו "רבין לא האמין כי יצא משהו מערוץ אוסלו". שגיא שיער ש"זה יישאר עוד ערוץ חשאי של דו-שיח חסר תוצאות וחסר חשיבות, כמו כל הערוצים הרבים האחרים שהתקיימו בשנה שחלפה. הוא (רבין) עצמו נדהם מן התוצאה, אך נבצר ממנו להיחלץ מן הרשת שנטוטה על ידי האנשים הלא מקצועיים שניהלו ויצרו את מה שרבין עצמו תיאר מאוחר יותר כגבינה שווייצרית שיש בה יותר חורים מגבינה".

בלומברג אומר כי הלוי קיבל אישור להנחה של שגיא כשרבין נתן הנחיה חד-משמעית "לנקוט כל אמצעי שיידרש כדי למנוע ממנו (פרס) לדעת את הנעשה" בערוץ הירדני. לפי הלוי, רבין חשב שיוכל לתקן את הנזק שנגרם בשלבים הראשונים של שיחות אוסלו דרך הסדרת העניינים הספציפיים הנוגעים לצרכים הביטחוניים והאסטרטגיים הבסיסיים של ישראל. רבין ידע שכישלון מדיני עלול להוביל לניסיון פוטש פוליטי מכיוונו של פרס, ותמיכה בהצהרת העקרונות הייתה דרך המילוט שפרס הותיר לו. ככל שהלך והתחזק ערוץ אוסלו, כך כישלונו נעשה מסוכן יותר למעמדו של רבין במפלגת העבודה.

"על רקע הכישלון בשיחות וושינגטון מצד אחד, והכשלת ערוץ אוסלו לכאורה בידי רבין מצד שני, היה לפרס נשק פוליטי רב עוצמה נגד רבין, ויעילותו הייתה יכולה להתבטל רק בעזרת דבר אחד: הצלחה בערוץ הסורי. הצלחה כזאת הייתה מחזקת את מעמדו של רבין במפלגה כ"מוביל תהליך השלום" ומספקת לו אליבי זמני לחוסר ההתקדמות מול הפלסטינים.

"רק לאחר שהבין בתחילת אוגוסט שלא יוכל לקצור הישג מדיני ניכר מול הסורים, קיבל את החלטתו הסופית

ועדה משותפת שתטפל בנושאים הדורשים תיאום, ביישוב סכסוכים ובנושאים אחרים בעלי עניין משותף. עוד הוחלט על הקמת ועדה לשיתוף פעולה כלכלי. שני סעיפים נוספים עסקו בקשר ובשיתוף הפעולה עם ירדן ומצרים, ובפריסת כוחות צה"ל מחוץ לערים הפלסטיניות".

חלומות השלום

לתפיסת בלומברג, הצהרת העקרונות טמנה בחובה את כל זרעי הפורענות שמדינת ישראל הייתה עתידה לקצור בטווח הזמן המיידי והארוך. "ההסכם נחתם בין מדינה ריבונית ובין צוות של ארגון לא מדינתי, כשהנחת המוצא של ההסכם הייתה שהוא אכן מייצג את כלל האוכלוסייה שהוא מתיימר לייצג.

"היום, שנים רבות לאחר השתלטות חמאס על רצועת עזה ולנוכח מעמדה המעורער של הרשות הפלסטינית בשטחי יהודה ושומרון וסירובה העיקש לא לערוך בחירות דמוקרטיות בשטח הנתון לשליטתה (מחשש מוצדק לניצחון החמאס), ברור שהייתה זו טעות במקרה הטוב - ואיוולת במקרה הרע.

"אולם גם בזמן אמת, אש"ף ומנהיגו לא נחשבו לנציגיהם הבלעדיים של הפלסטינים. כבר אז פעלו, מלבד אש"ף, ארגוני טרור פלסטיניים כמו חמאס, החזית העממית, הג'יהאד האסלאמי ועוד, וכולם ראו בעצמם נציגים לגיטימיים של העם הפלסטיני.

בלומברג מבקש להדגיש כי "בשעה שמדינת ישראל נטלה על עצמה התחייבות בעלת משמעות חוקית בינלאומית, הפלסטינים למעשה לא נטלו על עצמם דבר כישות לאומית אחידה. אף לא אחד מהארגונים האחרים היה צד בהסכם - וגרוע מכך, הם התנגדו לו והצהירו זאת בפה מלא. ההסכם נחתם בידיעה ברורה שהפלסטינים לא יוכלו לקיים אותו, אלא אם הישות הפלסטינית שעתידיה לקום תהפוך להיות דיקטטורה דומה לאלה הקיימות בסוריה או בעיראק, ש"תטפל" בבני עמה כמיטב המסורת המזרח-תיכונית.

"רבים בצד הישראלי אכן הניחו זאת כמובן מאליו, כולל רבין עצמו. כפי שהבהיר באחד מנאומיו, רבין סבר שבניגוד לצה"ל, הכוח הפלסטיני יוכל לטפל בטרור בכל הקשירות הנדרשת, "בלי בצלם, בלי בג"ץ וכלי אימהות נגד שתיקה". זו הישות הפלסטינית שהוא קיווה שתקום כתוצאה מן ההסכם, וזו הייתה דמותו של השלום הרצוי.

מסכת השקרים סביב ההסכם הייתה מדהימה. על אף הכחשותיהם הרבות של רבין ופרס, הצהרת העקרונות הכילה כמעט את כל המרכיבים המוסדיים הנדרשים להקמת מדינה פלסטינית: רשות מבצעת שתיבחר מתוך מועצה שתהיה הרשות המחוקקת, ותחזיק בסמכות החקיקה; כוח שיטור חזק המופקד על הביטחון; וטריטוריה שהפלסטינים שולטים בה שליטה מלאה בכל התחומים האזרחיים.

בלומברג מספר על שיטות פעולה שנועדו לטשטש את הסכנה הגדולה. לדבריו, בהתאם לדרישתו של פרס מהיועץ המשפטי יואל זינגר, ההסכם התאפיין בניסוחים עמומים ומעורפלים שנועדו לטשטש את המחלוקות המהותיות בין הצדדים. המחלוקות הגדולות, כמו עתידה של מזרח ירושלים, זכות ה"שיבה" וגורל ההתיישבות היהודית, נדחו לדיננים על הסכם הקבע. ההנחה הייתה שבחמש השנים הבאות הדברים איכשהו יסתדרו, בעיקר על בסיס הקונספציה שערפאת יילחם בטרור והמצב הביטחוני ישתפר.

האינטרס הפוליטי באוסלו

שלושה חודשים לפני החתימה על הצהרת העקרונות, כתב ירון לונדון כי איש לא יכול "להכחיש כי התזות המרכזיות של רצ, מפ"ם ושינוי בסוגיה הפלסטינית הן אלה שיצרו את התמורה הגדולה בדעת הקהל מה'אין פלסטינים' של גולדה מאיר אל ההבנה הרווחת כי מדינה פלסטינית נצפית באופק, וכי לא נותר לנו אלא להתמקח על גבולותיה ומועד התגשמותה".

לדברי בלומברג, "השיח הפנימי בתוך הקואליציה של רבין לגבי יחסו החיובי לשיחות גלויות או חשאיות עם אש"ף וערפאת ולהקמת מדינה פלסטינית היה נחרץ הרבה יותר מהשיח הניצי של מפלגת העבודה שנים ספורות קודם לכן. חוג משו"ב של יוסי ביילין ומפלגת מרצ נתנו את הטון והובילו את הקצנתה של מפלגת העבודה ותזוזתה שמאלה בסרגל הפוליטי.

על מדשאת הבית הלבן: רבין, קלינטון וערפאת

בסדרת "נאומי השלום" שיישא רבין בשנתיים שלאחר מכן, התאפיין כמו רוב הנאוים שיבואו אחריו בהצגת השכול כתמה המרכזית של החיים במדינת ישראל המיוסרת והדואבת, ובהצגת ההסכם שנחתם זה עתה עם אש"ף כניסיון נואש להיחלץ מן המצב הבלתי אפשרי הזה.

בלומברג מציין כי נאומו של ערפאת, הנאום האחרון שנישא באירוע, המשיך את המגמה: "הישראלים נושאים נאוים מלאי פאתוס ועמוסי רגש, בשעה שהפלסטינים נשארים זהירים וממוקדים במכשולים שעוד מצפים בהמשך הדרך. ערפאת דיבר בערבית, בליווי מתורגמן, והדגיש את התפקיד של ארצות הברית, של האו"ם ושל הקהילה הבינלאומית ביישום החלטות 242 ו-338, ואת הצורך לאכוף את יישום החלטות הללו ולפתור את המחלוקות בנושאים כמו ירושלים וגורל ההתנחלויות.

"ערפאת ביקש להבטיח 'לעם ישראל ומנהיגיו' כי 'ההחלטה הקשה שהגענו אליה יחד הייתה כוונתנו שדרשה אומץ לב יוצא דופן', ואמר ש'נזדקק ליותר אומץ ונחישות כדי להמשיך את מהלך בניית הדו-קיום והשלום בינינו. זה אפשרי וזה יקרה בנחישות הדדית ובמאמץ שיעשה עם כל הצדדים, בכל המסלולים, כדי לכונן את היסודות לשלום וכולל'. ערפאת נמנע מלקרוא לפיוס או להפסקת הטרור, והסתפק בהצבעה על 'הערכים המשותפים' לארצות הברית ולפלסטינים, שהם 'חופש, צדק וחזיון אדם'. לאחר שהמתורגמן תרגם את דבריו לאנגלית פרץ הקהל במחאות כפיים סוערות. רבין נותר קפוא במקומו ולא מחא כף."

"ביום הטקס, שידרה הטלוויזיה הישראלית נאום מוקלט של ערפאת, שבו הסביר המנהיג הפלסטיני שהסכם אוסלו אינו אלא חלק מ'תורת השלבים' של אש"ף, וכי 'פלסטין נמצאת במרחק זריקת אבן עבור ילד או ילדה פלסטינים קטנים'. ערב קודם לכן הבטיח ערפאת לשר החוץ הנורווגי שיקרא בנאומו לעמו לנטוש את דרך הטרור, הבטחה שלא עמד בה - אחת מרבות שעוד יגיעו.

"למחרת החתימה, במשרדי המנהל האזרחי ביו"ש, התפרץ בכיר פלסטיני לחדר שישבו בו באותה העת שלושה קצינים ישראלים בכירים: אפרים לביא, אודי לוי ושמואל שגב. הוא פנה אליהם בערבית, כשדמעות בעיניו, ואמר: מה עשיתם? איך יכולתם? כסילים, טיפשים, עיוורים שכמוכם! איך יכולתם לחתום על הסכם עם האיש הזה, הנוכל, המושחת? הרי הוא ידפוק אתכם כמו שדפק את כל מי שעשה איתו הסכמים בעבר. בתוך חמש שנים הוא יביא את הדם, השחיתות והסיאוב אל פתח הבית שלכם ותוך כדי כך יחסל גם את התקוות שלנו."

שערפאת ואש"ף יאבדו את כוחם ואחיותם, ותחלוף ההזדמנות לחתימת הסכם עם הנהגה פלסטינית שנחשבה למעשית ומתונה."

חגיגה בבית הלבן

בלומברג מתאר את טקס החתימה בווינגטון שהחל בכניסתו של נשות המנהיגים, הילרי קלינטון ולאחר רבין; אחריהן נכנסו הנשיאים לשעבר ג'ורג' בוש וג'ימי קרטר; שרי החוץ של נורווגיה ומצרים; סגן נשיא ארצות הברית, שר החוץ שמעון פרס ואבו-מאזן; מזכיר המדינה וורן כריסטופר ושר החוץ הרוסי אנדרי קוזירב, ששימשו כעדים בטקס החתימה; ולבסוף נכנסו רבין, ערפאת וקלינטון, והתקבלו במחאות כפיים סוערות. כל הנוכחים לבשו, כיאה למעמד, חליפות מהודרות. ערפאת הופיע לטקס בחוש כאפייה ולבוש במדי צבא.

"רוב האירוע הוקדש לנאוים. תחילה דיבר הנשיא קלינטון והזכיר את חתימת הסכם השלום עם מצרים, שהתרחשה באותו המקום 14 שנים קודם לכן. הוא הודה לממשלת נורווגיה, והעלה על נס 'מנהיגים שהיה להם האומץ להוביל את עמם לעבר שלום, הרחק מצלקות הקרב, הפצעים והאבדות של העבר, אל עבר מחר בהיר יותר'. בהמשך דבריו ציין קלינטון את העבודה הקשה שעוד ממתנה בהמשך הדרך, והתייחס לקבוצת הילדים היהודים והערבים שנכחו בטקס באומרו: 'אסור לנו להשאיר אותם טרף לפוליטיקה של הקצנה וייאוש אסור לנו לבגוד בעתידם'."

"אחריו דיבר פרס, שקרא לכתוב 'ספר בראשית נוסף', ולעבור 'מכדורי רובה לפתקי הצבעה'. 'מה שאנחנו עושים היום הוא יותר מחתימה על הסכם; זו מהפכה. אתמול חלום; היום מחויבות. העם הישראלי והפלסטיני, שנלחמו זה בזה במשך כמעט מאה שנה, הסכימו להתקדם בנחישות בדרך של דיאלוג, הבנה ושיתוף פעולה'."

לדברי בלומברג, 'בניגוד מוחלט לנאומו עמוס הרגש של פרס, נאומו של אבו-מאזן שבא מיד אחריו היה קצר, זהיר וענייני. הוא נמנע ממצאת בהכרזות גדולות או לעסוק בעתיד המזהיר הצפוי למזרח התיכון, והתמקד בצורך לפתור את הבעיות שעדיין נותרו במחלוקת בדרך להסדר הקבע, ובציפייתם של הפלסטינים שארצות הברית תמלא תפקיד מרכזי בתהליך. לאחר מכן התקיים טקס החתימה עצמו, כאשר מצד ישראל חתם פרס ומצד הפלסטינים חתם אבו-מאזן.

"בשעה שהקהל הריע ממושכות ניגשו שני העדים, שר החוץ הרוסי קוזירוב ומזכיר המדינה האמריקני כריסטופר, לחתום גם הם על ההסכם. לאחר נאוניהם הגיע תורו של רבין לשאת דברים. הנאום, הראשון

לכל הדיבורים על הנחישות ועל העמידה ועל הקומה הזקופה" - את המילים האחרונות הללו אמר שריד בנימה מזלזלת ובשפת גוף לועגת - 'ועל כל הקש והגבבה הזה, השריר מתעייף'. עוד אמר רבין לשריד, לדבריו: 'גם הצבא הכי טוב לא יכול לספק יותר ממה שהצבא הכי טוב יודע' נשבעתי לעצמי שלא אעמיד את צבא ההגנה לישראל במבחנים מיותרים'."

בלומברג מספר כי בהרצאה בפני קבוצת רבנים הציג רבין את תפיסת עולמו באמצעות שרטוט שלושת מעגלי האיזונים על מדינת ישראל ואת מגבלותיה של המדינה בהתמודדות עם האיזונים במעגל השלישי (שם נמצאות איראן ומדינות נוספות). מסקנתו הייתה ש"כדי להשיג תמיכה אמריקנית במעגל השלישי, וכדי לשמור ולשדרג את שיתוף הפעולה הביטחוני עם מדינות שכנות, אנחנו צריכים לשלם מחיר במעגל הפנימי ולהגיע להבנות עם הפלסטינים". תפיסת שלושת המעגלים בשילוב עם אובדן האמון של רבין בחוסנו של הציבור הישראלי היו יחד מניע רב עוצמה.

"מניע אחר", מוסיף בלומברג, "נבע מדעותיו של רבין, שמעולם לא העריך את חשיבותה של עזה וראה בה מקום שעדיף להיפטר ממנו ויפה שעה אחת קודם. יחסו ליהודה ושומרון, ובוודאי לרמת הגולן, היה שונה בתכלית. מאחר שהשלב הראשון של הצהרת העקרונות עסק בעיקר בעזה, הוא התאים באופן כללי לדעותיו של רבין."

"יותר מכך, התחלת ההסכם בשלב ביניים שיימשך כמה שנים העניקה לרבין את הביטחון שיוכל לשלוט במצב ולנווטו בהתאם לצרכיה הביטחוניים של מדינת ישראל, והקלה עליו לקבל את ההחלטה. מבחינת רבין, ההסכם היה ניסוי הפיץ: 'אני רואה בעזה פיילוט פרוג'קט, ניסוי בקנה מידה קטן. עזה תהיה מבחן, מבחן קשה. אם מבחינתנו כישראלים הבעיה היא קודם כול ביטחון - מבחינת הפלסטינים, העברת הטיפול בחיים האזרחיים לאש"ף תמלא את הציפיות שלהם'. אולם העיתונאי אמנון אברמוביץ' כתב את מה שהרוב הסכימו עליו: 'רבין מספיק מבוגר ומספיק פוליטי כדי לדעת שההסכם בלתי הפיץ'."

בלומברג מדגיש את ההיבט הפוליטי שריחף מעל ההסכם, 'הדחיפות התעוררה אצל רבין לא רק מהכורח להראות 'קבלות' בנושא המדיני כדי לחזק את מעמדו במפלגת העבודה ולעמוד בהבטחותיו לציבור. המצב נעשה לחוץ עוד יותר כשהתברר ש'ש"ס צפויה לדרוש מהממשלה בעקבות הגשת כתב האישום נגד אריה דרעי, והיה חשש מבוסס שבלי הישג משמעותי כלשהו מול הפלסטינים או הסורים, ממשלת רבין עלולה ליפול כבר באוקטובר 1993.

לדבריו, 'גם בקרב הפלסטינים המצב לא האיר פנים. חמאס הלך והתחזק, ונוצרה תחושה שהזמן דוחק לפני

הזג והאתרוג

סוכה הרחבה אשר בטבור החצר הפיצה ריח נעים ומרענן. העצים והקרשים חוברו יחדיו לשלמות מרהיבת עין ומשובבת נפש. מבפנים, נפרסו הסדינים הצחורים על גבי כותלי העץ החשופים, ובלבנוניתם קרצו בחגיגות: יום טוב ממשמש ובא, חג השמחה והרווחה... עולו אושפיון, הכינו עצמכם לבקר פנימה, כי הכל כאן הוכן לכבודכם. הסכך הרענן, קני סוף טריים שאך הבוקר הובאו מגדת הנהר, מעלים איוושה קלילה למשב הרוח ומציצים בהתפעלות אל הסוכה פנימה.

כי סוכה זו מיוחדת במינה היא, סוכתו של הרב הקדוש רבי חיים מצאנז זכותו יגן עלינו בעל "דברי חיים". בדחילו ורחימו הקימוה החסידים, למען תהא מרווחת ומתאימה לקלוט את המוני החסידים המתכנסים הנה מקצווי ארץ, לשהות במחיצת הרבי, בצילא דמהימנותא, בימים הנשגבים של חג הסוכות. נוי הסוכה בוהק מן הכתלים בהוד ובהדר, אף גם תשעים ואחד הנרות כמנין צירוף השמות הקדושים תקועים ומוכנים בבזיכי הכסף, ולעומתם מנצנצים אף 91 תפוחים שגוונים סגלגל אדמוני, תפוחין קדישין...

השבילים המובילים לחצר, שוקקים והומים מחסידים ואנשי מעשה, הללו כבר שוהים בצאנז מלפני הימים הנוראים והללו הגיעו אך תמול שלשום. אבל גם היום בערב החג, מגיעים עדין אורחים שלא הספיקו להגיע עד כה; העגלונים המקומיים עסוקים למעלה ראש בהובלת האורחים הרבים, ומדי פעם מחליקים הם יד על הכיס, כאשר הלב מתרחב מנחת: "ברוך ה', חג השמחה מביא שמחה בכנפיו, אם ירצה ה' נוכל אף אנו ובני ביתינו לשמוח ולהתענג בחגיגו..."

חיות חדשה נכנסה בה בצאנז. קהל הקודש עסוק בסיום ענינים אחרונים של ערב החג, כי הלא הערב, ליל התקדש החג, והמלאכה עדין מרובה. הסוכות כבר עומדות על תילן אך עדין יש לקשטן ולהתקינן. עקרות בית טרודות למעלה ראש, להכניס את החג על הצד היותר טוב. עבודה זו של ערב יום טוב, אינה בבחינת מעמסה, אלא עבודה שמרוממת עושיה. כאשר נשים כשרות מגירות זיעה על יד קדירות התבשילים, ובהתקנת הסוכה למגורים, מלחשות הן בשעת מעשה: "יהי רצון אבינו שבשמים, שלשנה הבאה, כה לחי... בבריאות ובנחת ובהרחבה..." ואכן שרויה שמחת החג בלב הכל ומצהילה אף את הפנים. אך בזוית המצח מרחפת עננה קלה ומפעימה לב כולם. אמת, הבטחון לא מש מן הלב ועדין יש תקוה, אך רבונו של עולם, החג כבר עומד מאחורי הכותל ועדין לא רואים שום זכר...

כן. העיר צאנז לא זכתה השתא לרכוש אתרוג נאה והדר. ולא רק התושבים לא הגיעו לקנית אתרוג, אלא אף גם הצדיק, ראש העיר ומנהיגה, נותר עדין ללא אתרוג. כאשר הקיץ עדין היה בעיצומו, ואחינו בני ישראל הזקוקים לרפואה ולישועה, עשו את תקופת הנופש במרינבד ובקרלסבד ובשאר מקומות מרפא ומזור, כבר שלח הרב הקדוש בעל "דברי חיים", שלוחים נכבדים, לסרוק את השווקים, כדי לרכוש אתרוג נאה והדר, ככתוב וכנאמר. יצאו השליחים לדרך, מכירים בערך המשימה אשר על שכמם, והחלו בדקדקנות ובעיון מחזרים על אותם שווקים בהם ארבעה מינים הם הסחורה העוברת לסוחר. כאשר יצאו לדרך מלאי תקוה ושמחה היו, בטוחים כי הנה מזדמן להם צרכם תיכף ומיד. הבעיה העיקרית תהא, כיצד לבחור את ה"הדר" מתוך מצבור ה"הדרים". אך מחשבות אדם אינם תואמות תדיר את המציאות.

שווקי האתרוגים חלשים היו ודלים. האברכים עמדו באוזלת ידים מול ההיצע המצומק, וכאשר לא מצאו מבוקשם שבו צננה בידיים ריקניות. עדין יש זמן - סיכמו לעצמם. כאשר צללי אלול ינטו בעולם, יתעורר שוק ארבעת המינים לחיים, ואז מסתבר, יהיו האתרוגים נאים יותר.

* * *

באחד מימי אלול, בימי הרחמים והסליחות, נשתלחו שוב מבית הצדיק, שני אברכים בעלי הבנה וברי-דעת, מומחים ויראי שמים, לרכוש אתרוג עברו הרבי, אתרוג שעליו יברכו אף קהל הקודש אשר בצאנז. השמועה כי השתא חלש הוא שוק האתרוגים ו"הדר" כמעט ואין בנמצא, כבר פשטה, והאברכים השלוחים ידעו כי לא קלה תהא המשימה אשר הוטלה על כתפם. אף על פי כן לא סרבו לבקשתו של רבם, ובלב שמח יצאו לתור את שווקי הארץ. ימים חלפו ושום ידיעה או רמז לא נתקבלו מן השלוחים, שלא לדבר כי הם עצמם לא הופיעו בצאנז עדין. הדאגה החלה עושה משכנה בלבבות החסידים, לפי המנין והחשבון כבר יכולים היו הללו לשוב... הממון שנטלו עמם עבור הקניה, אף לא היה בו כדי לבייש את בעליו. המתינו החסידים בקוצר רוח, מונים את הימים ואת השעות למן יום צאת השלוחים מצאנז. בימים האחרונים שלפני חג הסוכות, כבר שקקה, כאמור, צאנז, והמתה מהמון האורחים שהגיעו ל"חצר". כל עגלה שהגיעה לעיר, נדמתה בעיני המקומיים המצפים, מביאה אותם שלוחים. אך התבדו הציפיות והתנדפו ההשערות, הגיע ערב ממש ועדין לא שבו.

* * *

בבית המבשלים מתמר הבל המכהה את הראות, המבשלות בוחשות בקדירות, טועמות בקצה הכפית, מזליפות מלח לכאן פלפל לשם. בוזקות מעט סוכר, מקלפים גורים ל"צימעס" וגוערות בבניהם הקטנים הבאים להטרידם כאשר מתח העבודה גבוה מעל גבוה. מדי פעם מופיעה הרבנית בחדר המרווח, סוקרת את התבשילים ואת הטבחיות, ומפטירה בחיוך לעבר המבשלות שהזיעה נוטפת מפניהן: "אל בחופזה ובבהלה, תספקנה בעזר ה' לסיים הכל על הצד היותר טוב, אל נא תכלנה כוחותיכן, שבנה מעט, נוחנה, ושתינה משקה חם לרענן את הכוחות". המבשלות גומלות לה לרבנית בחיוך המביע: "ברוכה תהיי צדקנית, רב זכותנו שזכינו לבשל תבשילים במטבח כשר זה!" "יענקלה - פונה המבשלת אל בנה היושב על ההדום ועוקב במבטיו אחר עבודת אמו - גש נא יקירי לארגו ודלה מתוכו עשרה תפוחי אדמה יפים...". "יענקלה ניגש לקיים מצות אמו, ובעודו רוכן על הארגז, נוחת על השולחן הסמוך דבר מה, היניק מצטעק בבהלה והמשרתות שאף הן נבהלו לקול החבטה, מביטות בתימהון ובפחד בחבילה שהונחתה דרך החלון הפתוח על השולחן. "מה זה יכול להיות?!" נגבה פשה את עיניה העייפות, צעד אחר צעד כמהססת התקדמה לעבר החבילה כאשר שאר המשרתות עוקבות במעט בהלה אחר המעשה. פשה כבר עמדה ליד החבילה והחלה מתירה קישוריה כאשר החלה זו... לזיע ולקפץ! "שומו שמים! - נזדעקה פשה - מה זאת?" אך ידיה כבר החליקו על גבי חפץ לח וחלקלק. היא שלפה את ה"חפץ" ולעיני חברותיה הנדהמות נתגלה דג גדול ושמן, שופרא דשופרא! הרבנית שהופיעה בפתח התחייכה: "לכבוד שבת יום-טוב! איזו מתנה נאה, נו מילא, מדג אשר כזה כבר יתקינו בעזרת ה' סעודה נאה עבור האורחים הרבים...". "אך מעניין מי הוא ה'תורם' האלמוני שמצא לנכון לשלוח מתנה נאה שכזאת בדרך משונה כל כך...". מחמת גדלו והקיפו, נאלצו כל המבשלות לטרוח סביב הדג. עדין סיפק בידן לנקותו ולהתקינו כראוי לבישול. הודו הגדול הועמד על הכירה, ונתחי דג ורדרדים הושלכו פנימה מתובלים כראוי וכנכון.

* * *

... ועדין אין אתרוג בצאנז. על אף השעה הדוחקת התגודדו קבוצות קבוצות סביב בית המדרש ו"החצר". היתכן כי השלוחים עדין לא שבו? וכי מתי ישובו, אם בעוד שעות ספורות יפרוס החג אברותיו...

ולפתע עבר רחש לחש, אי מי הוליך את הקול, וקהל החל מספר ומשוחח בהתלהבות: "האברכים כבר מצויים בצאנז... יתירה מכך... יש אומרים כי בבוקר השכם כבר ראו אותם חומקים בסמטאות ומונעים עצמם מדרך המלך...". מרגע לרגע נתווספו פרטים נוספים, הסקרנות לא היתה סקרנות גרידא... וכי אפשר להעלות על הדעת חג סוכות ללא אתרוג? משמע ללא ארבע מינים? חס ושלום להעלות מחשבה זו על דל שפתים. מה מיותמת נראית הסוכה כאשר בחדר האחר אינו מתנוסס האתרוג ושאר המינים... "הם שבו... הם נמצאים" - סחו הללו בהתפלעות והללו שמעו והנידו ראשיהם בתמהון.

"מה זאת אומרת נמצאים? ואיך זה הגיעו העירה, ולא נכנסו מיד אל שולחם? מדוע טומנים הם ראשיהם בחול? מדוע אינם מראים פניהם בציבור? והעיקר העיקר... היכן הוא האתרוג?". תמהון.

"ואולי לא שבו? ואולי איש לא ראו?". "ראו... ראו... - נענה אי מי - משום מה סובכו סביב המטבח הגדול אשר ב'חצר' השתהו והציצו מבעד לחלון ומיד חמקו, יש עדות על כך...".

התימהון גבר יותר... "רבותי! - נענו שני אברכים נמרצים - הדבר אינו פשוט כלל, אין אנו חפצים לבחוש בקדירותיהם של אחרים, אך הזמן דוחק והשעה מאוחרת, נלך לבתיהם של אותם שלוחים ומפיהם נתוודע פשר הדברים המוזרים...". אמרו ועשו.

* * *

הסיפור שיצא מפי השלוחים הנכלמים שפניהם המושפלות עוטות גוון אפרפר מחמת צער, הדהים אף את השומעים.

שבועות על גבי שבועות נדדו בדרכים, עלו הרים ירדו בקעות, הצפינו והדרימו, פנו מזרחה ומשם מערבה ובכל מקום בואם לא האירה להם, מעשה שטן, ההצלחה פניה. שווקי האתרוגים דלים וריקנים היו. ההיצע הדל בלט מתוך אניצי הפשתן, לא תואר ולא "הדר" לו.

הם התחננו לפני הסוחרים, שמא ואולי מצוי אצלם אתרוג אחד ל"רפואה", מוצנע אי שם, אתרוג שתמורתו מזומנים ומוכנים הם לשלם ככל אשר יושת עליהם, כי הלא לא לכבודם ולעצמם מתכוונים הם אלא בשביל הרבי הקדוש וקהילת קודש אשר בצאנז המערטירה. אך הסוחרים הניעו ראשיהם בצער, ידיהם שמוטות מחמת אזלה והתשובה בפי כל זהה: "לו היה בידינו, רחימאם, להציע לכם משהו מובחר ומושך את הלב, כלום לא היינו מציעים? האם איננו יהודים? האם איננו צריכים להרויח לצרכי יום טוב, מי יתן והיה לנו את אשר חיפשתי, אזי מאושרים היינו בחלקנו...". כך אמרו הסוחרים, כעכעו בגרוניהם וגנחו, מחמת הרגל, והאתרוגים המצומקים, מציצים מבין חותלי הפשתן ופניהם הצמוקות מביעות צער אילם.

כאשר חלפו להם הימים ללא תכלית וללא תועלת, עשו האברכים חשבון נפשם: החג הקדוש, ממשמש ובא, ועדין אין אתרוג בנמצא, הרי זו שטות לשוב בידיים ריקניות, הפתגום אומר: "אם אין הרצוי אזי יש לרצות במצוי...". עליהם לנחות מעמדת דרישתם ולהתחיל לחזר אחר אתרוג פחות מן המצופה, היינו לפחות אתרוג כשר לברכה. אך מחמת דוחק השעה המאוחרת כבר היה שוק ה"בינונים" דליל אף הוא, ומשעה לשעה פחות אפילו אלו שבחזקת "דיעבד". כיון שראו האברכים את המצב לאשורו, החלו מחפשים בבחילות אחר אתרוג כשר לברכה, ובעוד ידיהם מגוללות את הפשתן הפיקו פניהם החיזורות אגלי זיעה, המלמדים על מצוקתם.

סוחר האתרוגים, יהודי לבוש הדר, בניגוד להיצע סחורתו, בחן בקפידה את הידיים הרבות הממששות באתרוגים, גוער בזה ומעודד את ההוא; מבקש מן הקונים העטים על הסחורה לזון קמעה כדי רוח ל"פנים חדשות" ובדרך רמז, מנסה לטרוד מן הדוכן, מישוהו שידי חטטניות מדי.

עיניו, עיני הסוחר המנוסות, הבחינו לפי עסק הידים ומשמושן בסחורה, מהו האופי של בעליהן... ובשל כך הסביר

כיצד קרה הדבר, אין אדם חוטא אלא אם כן נכנסת בו תחילה רוח של שטות. מן הסתם באה רוח זו ושיבשה עלינו דעתנו, כי איך זה לא מנענו איש בעד רעהו לעשות אשר עשינו? ... עמדנו ובצענו את החליפין. נטלנו את הדג ושלמנו בעדו... את האתרוג היקר והנדיר אשר אין כמוהו... מיד אחר החליפין כאילו התפכחנו משכרונינו, אך עתה מאוחר היה... בלית ברירה עשינו דרכנו חזרה, צאנו, וראשינו כבושים בקרקע מחמת בושה וכלימה. הדג השמן העיקר עלינו במשא, ולא דוקא בגלל כובד משקלו... וכשהגענו הנה, היתה ראשית דרכנו אל עבר המטבח, להיפטר מן הדג המשונה, שרכשנו בטיפשותינו...".

האברכים סיימו סיפורם והשומעים נענעו ראשיהם בתמהון: סיפור מעשה מוזר מדי, עבור שני אברכים "מיושבים" שכאלו. עד כה וכה והנה הגיע משמשו של הצדיק הקדוש, "הרבי חפץ לראות את האברכים השלוחים..."

לו פצתה האדמה פיה, לו היה הכותל נפער כדי לבלועם, אזי היתה הרגשתם טובה מאזלת היד שתקפתם מול קריאת הרבי. אך אי אפשר להתחמק. רבי פייוול המשמש הולך לפנייהם והם נגררים אחריו כנידונים.

מחמת פניהם הכבושות בקרקע לא ראו את פניו הקדושות של הרבי, המאירות באור עילאי, וחיוך של חדוותא ושמחה שפוך עליהם. "רק בהמות היו נוהגות כך" - התלחשו קולות מעבר לחלון. "ואלו מוחזקים לחכמים..." - נשמעו לחישות נוספות... "רבותי, אין חכמה ואין תבונה נגד ה'..."

"משיב חכמים אחר..."
 אך לחישות אלו לא בקעו כותלי החדר. הרבי קם מלא קומתו הקדושה ובקול מלא רוח והתפעלות הכריז: "מאין להם, לאברכים, חכמה רבה, ותבונה עמוקה שכזאת?..."
 אי אי אי - לוחש הרבי בהתפעלות - הרי השנה, חל יום טוב ראשון של יום טוב ביום שבת קודש, יוצא לנו, כי חיוב אתרוג, הינו רק מדרבנן, אך עונג שבת - שאני! מדאורייתא ממש!
 אי אי אי, הודו לה' כי טוב, וברוך החונן לאדם דעת".
 הם הגביהו עיניהם, תמהים, נדהמים, לא! הצדיק הקדוש אין דרכו להתלוצץ, חס ושלום, ואת אשר אמר, בפה מלא אמר, ובלב מלא שמחה...
 הקמטים התיישרו בפניהם, העקוב היה למישור... איש לא ההין יותר לדבר סרה במעשיהם התמוהים של השלוחים.

צאנו לבשה חג. עוד דקות מועטות והחג הקדוש יפרוש אדרותיו על העירה. והנה שאון ומהומה, מרכבה מתגלגלת ברחבה שלפני החצר, הסוסים נושפים מאומצות, העגלה עוצרת בחריקה. מבעד הדלת הנפתחת לרווחה, קופץ ויוצא הפונדקאי, מיודעו, בידי, קופסת כסף מבריקה ומעוטרת, ובתוכה, ענוג ומחולל בפשתן ריחני, מונח האתרוג החדר. הדרך אל חדר הרבי מתפנה לפניו, נרגש ומרטט הוא מקבל שלום, ובפנים מסמיקות מניח את האתרוג על השולחן אשר לפני הרבי: "חפצתי" - מדבר הפונדקאי בהתרגשות - להנות את רבנו במתנה כפולה, בדג נאה לכבוד שבת-יום-טוב ובאתרוג הדר, לקיום המצוה כהלכתה וברוך ה' שזכיתי אני במצוה כפולה זו -

האברכים באנחה. "שמעוני - הישיר אלינו מבט מתחנן - אשלם לכם כפלים... אה... כפלים? פי שלושה! ומכרו לי את האתרוג!..." הודעונו מחוצפתו. "הלצון חומד הנך עמנו?! - התרסנו לעומתו - כלום לא סיפרנו לך כמה טרחנו, יגענו, וכלום לכבודנו, חפרנו את הארץ לארכה ולרוחבה? בשליחות רבנו הקדוש יצאנו, ולזכות, ולמצוה לרבנו הקדוש וכל תושבי צאנו המעטירה! ואתה חושב, כי תמורת מעט או רב רווח, ניתן לאתרוג זה לחמוק מידנינו?..."

אך הפונדקאי נעץ מבט משונה באתרוג ובנו, חליפות, ולא השיב דבר, אך הניצוץ שבעיניו כאילו אמר: "לי יהא אתרוג נאה זה!".

כאשר נפשו והחליפו כח קבצו האברכים מטלטליהם, נישקו את מזוזת החדר ופנו להיפרד מבעל הבית. בעברם במסדרון אשר בין המטבח והחצר, כמעט ונתקלו בגיגית גדולת ממדים, גדושה במים זכים ודג שמן וגדול כמוהו לא ראו עיניהם מעולם, משוטט, ומתחבט במים, מעלה בועות בקצה זנבו, שט אנה ואנה ולוגם מלא לוגמיו.

מאליהם נעצרו האברכים והסתכלו בדג זה, ומבלי משים נענו בלחשיה: בריה זו, נאה ויאה לכבוד שבת יום טוב, ובעיני רוחם כבר ראו את נתחיו העסיסיים מוגשים, מוקטרים על השולחן לפני ה', של הרבי הקדוש, כאשר המוני חסידים מאכלסים את האולם הגדול... בלא שהיית נגשו אל הפונדקאי העומד בקרן זווית ומביט בהם כדייג שפרש רשת בלתי נראית, ובקשה בפייהם: "היות שהשתא חכרו שבת יום-טוב ביום אחד, חפצים אנו להנות את רבנו במתנה נאה זו, והרי יודע מר, מה התיקון הנורא אשר צדיקים וקדושים מתקנים עת אכילת דגים בשבת ומועד, למען ה', אל ימנע טוב מבעליו וימחר לארוז את הדג הלז, בעין יפה ישלמו מחירו..."

חייך הפונדקאי כדיג אשר רשתו כבר פרושה היטב היטב, והדג עומד כבר ליפול לתוכו והפטיר: "אהה, דווקא בדג זה איוותה נפשכם, ובכן אגלה אוניכם צפונות, זה שבועות על גבי שבועות שאני מכלכל ומטפח דג שמן זה למען יעלה על שולחני, בשבת-יום טוב, אף אני יהודי הנני ומשתדל לענג שבתות ומועדים ביד יפה".

השליחים לא גרעו עיניהם מן הדג המשובח השט לו להנאתו במים, מצליף בזנבו אחת הנה ואחת הנה, דומה מצפה הוא כבר לעלות על שולחן לפני ה', כדי לקבל תיקונו... השליחים נאנחו... "דג כזה ראוי שיעלה על שולחן צדיק... כלום אינך רואה זכות לעצמך להנות את הצדיק בדג שאתה טיפחת וריבית... כלום לא הגיעו שמעו של רבנו הקדוש מצאנו לאוניך, התעמוד מנגד מסרב?..."
 "רבנו שיחיה, חייך הפונדקאי, שמעו הקדוש והטהור ידוע היטב בכל הסביבה, צריך אני ליטול ידי טרם אעלה שמו על שפתי, אך אין לכך שום קשר עם הדג הלז..."
 האברכים כבשו בקושי את התרעומת מול העקשן הלזה. מה עוד יאמרו לו כדי לשכנעו?..."
 עמדו והפכו בדעתם כשלפתע נענה הפונדקאי ואמר: "מוכן אני לתת לכם את הדג, אך בתנאי מסוים..."
 "מוכן?!! היאך? מהו התנאי?..."
 "אתן לכם את הדג ואתם תתנו לי את האתרוג!?!!"

האברכים השפילו ראשיהם, קולם הפך חנוק יותר, עלוב יותר, מושפל ושבור יותר... "רוח תזוית נכנסה בנו, עד היום איננו יכולים להביין

פנים ביותר, וניסה לעזור לעדיני האופי, וניסה להיפטר מאלו אשר מישוש אתרוגים ובדיקתם בזכוכית מגדלת אינה בשבילים אלא כעין לימוד חנים באולפנה לא להם... "אברכים - פנה הסוחר בבדיחות הדעת אל השלוחים - 'הגלות' כולה שפוכה על פניכם, שמא אוכל לעזרכם?!". נעקרה אנחה מליבותיהם, וכמעט שקרובים היו לפרוץ בכבי. שבועות על גבי שבועות מטלטלים הם בדרכים, אכולי ציפייה ואכזבותיה, כלום היו "מקטרים" לו היה עולה בידם לקנות אתרוג כשר? אך כיצד אפשר לשוב לצאנו, כשני שוטים, ללא אתרוג?..."
 "סורו הצידה, רמז להם הסוחר, יש לי דבר מה אליכם!". ובעוד המה משתאים מחרישים, ההצליח ה' דרכם, פנה הסוחר אל עוזרו: "מנחם משה, השגח היטב על הסחורה, קופץ אני לסדר דבר מה, בעזרת ה' בעוד זמן קצר אשוב". האברכים הלכו עם הסוחר וזה הובילם לביתו.
 בדרך שח להם גופו של ענין: "באמתחתו, חבוי ומוצנע, שרוי עמו אתרוג, עין לא ראתה! שופרא דשופרא! אתרוג זה, לא הוציא השוקה משום עין 'טובה'. 'חכיתי' - אמר להם - לקונה מתאים, שיבין בחיין ערך יקרו, וכשהזדמנתם אתם, ידעתי כי הגיע הקונה הנכון".

בין דיבור לדיבור הגיעו שלושתם לפתח הבית, הם נכנסו בפתח קמור, והסוחר החווה בידו לשבת אל השולחן, עוד מעט קט ויראה להם את הפלא. "בילה! - קרא הסוחר לעבר המטבח - הגישי שתייה לאורחים". הוא עצמו פנה והביא את הקופסה שהאתרוג היקר טמון בה. בשתי ידיים אחז בה ועיניו אינן גורעות מבטן ממנה, שלא תגלוש חלילה הקופסה היקרה מן היד... ה' ישמור וירחם.

הוא הציג את הקופסה בעדינות על השולחן ובתנועות של מנצח החל מטפל במכסה, בעדינות שלף את האתרוג המחולל כולו כתינוק רך, בפשתן ריחני, ולעיני האברכים המצפות החל מגולל את האתרוג. "אווה! אווה! - נפלטו המילים מפייהם של השלוחים, לראות אתרוג כזה, במציאות, שלא בחלום, הפלא ופלא! הסוחר, כמנוסה במלאכתו, עקב בהנאה רבה אחר ביטויי ההתפעלות של האברכים, הוא שאף לאט מן הטבק, נייער קמצוץ אפר באצבע קמוצה והפטיר: "רבותי! ובכן, אין הזמן מתאים להתפעלות, גם לי גם לכם דוחקת השעה... ובכן נסיים את הענין בכי טוב, המרוצים אתם לקנות ממני את האתרוג?..."
 "איזו שאלה? - השיבו שניהם בקול שווה - נקוב מחירו!..."

הסכום ששמעו מפורש יוצא מפיו, הדהים לא פחות מהאתרוג עצמו, אך יכולים הם ורשאים לוותר על המציאה שנזדמנה בדרכם? שלפו האברכים את המזומנים אשר בכיסם, יצאו מכורי אי אלו מחפציהם ולאחר עמידה על המקח יצאו נקיים מממונם, אך ידיהם מלאות - קופסת האתרוג שכנה אחר כבוד בין מטלטליהם. הסוחר פתח את השלום, והאברכים, אשר נשמו לרווחה, פנו לילך לשוב לבתיהם.
 עדין רחוקה היתה צאנו מן האופק, אך בעזר ה' עתידיים הם להגיע אליה בעוד מועד, לאחר מספר ימי מסע הגיעו עייפים וצמאי מנוחה לאכסניה אחת אשר על הדרך. בעל הבית, יהודי בעל זקנקן אדמוני, חגור סינר רחב על מתניו, חייך בסבר פנים יפות אל האורחים. על אף שעת הליל המאוחרת, ער היה זוריו, וחיוכו אינו מש משפתיו. "טלו ידיכם לסעודה בבקשה רבותי". האברכים עשו רצון בעל הבית והשיבו נפשם בארוחה חמה ויפה.

בחדר הסמוך כבר הוצעו עבורם מיטות נוחות, היפות לכריאות הגוף, להחליף כח ולשכוח עייפות. ויהי בבוקר, לאחר תפילת השחר ופת שחרית, נכנס הפונדקאי בשיחה עם אורחיו. "אמש - פתח בשיחה - עייפים הייתם ומיוגעים, אך עתה שהחלפתם ברוך ה' כח, אנא, ספרו נא לי, מהיכן הינכם ולאן, ושמא זקוקים הנכם לעזרה מסויימת". האברכים התחייכו, "ברוך ה' - השיבו - אמנם רבות טרחנו ויגענו, רבה התלאה אשר מצאתנו בדרך, אך יגעת ומצאת - תאמיני! ומי שטורח בערב שבת יאכל בשבת". "חי חי חי, לא רק שצורתכם צורה, אלא שאף דבריכם מתובלים ונאים, תענוג לשמיעה, אה... מה חיפשתם ומה מצאתם?..."

שחו לו האורחים לפונדקאי, על אותו סיפור של אתרוג ואגב שיחה, צוהלות פניהם וזהובות, מחמת הנאה. פיו של הפונדקאי נפער מחמת תימהון: "במטותא ממכם, שמא תתנו לעיני לזון במראה האתרוג?..." "ומדוע לא? בבקשה..."

עיניו התרחבו מתימהון, כמעט ששלח ידו למשש את האתרוג הנוצץ מפקעת הפשתן, כדי להווכח אם אמנם נכון ראות עיניו. "כזה... הדר שכמוהו! רבותי, אל תתמהו על הצעת... אך נקבו נא בסכום ששילמתם עבורו..." "נקבנו" - סיפרו

ולא היתה חצר בירושלים שאינה מאירה מאור בית השואבה

'קו עיתונות' בפרויקט ענק ומיוחד: מיקומים וזמני שמחות בית השואבה והקפות שניות בחצרות הקודש ובהיכלי הישיבות ברחבי הארץ - והיית את שמח

יום חמישי, מוצאי יום טוב ראשון

בבית הכנסת 'החורבה', בירושלים שבין החומות יתקיים זכר לשמחת בית השואבה במוצאי יום ראשון אחרית תפילת ערבית שתתחיל ב-18:43. כמו כן מידי לילה בחוה"מ לאחר תפילת ערבית שתתחיל ב-18:25 יתקיים זכר לשמחת בית השואבה כשעה על ידי תלמידי הרב זילברמן.

בית הכנסת 'בית בגנן' ברחוב גוטליב 6 בני ברק, עם מקהלת מלכות, בני לאופר, קובי גרינבוים. הישיבה לצעירים 'תפארת מרדכי' בבני ברק באולמי גני הדקל עם אריק דביר ותזמורתו.

בהיכל ישיבת הגר"ח מן הרה בקריית הישיבה שברחוב כף החיים ביתר עילית, עם הזמר מוישי ולס, ותזמורתו המורחבת של פסח איידנסון.

קהילת ארחות תורה ברחוב רבי עקיבא 79 בבני ברק בשעה 21:00, עם הקלידן והזמר אלי וינר.

בבית צעירים ראש העין ברחוב חזון איש 15, בראשות הרה"ג יוסף חיים, עם תזמורתו של מנחם יוספי.

בבית ילקומיר באשדוד, עם שמוליק לונגר והקלידן מגדי וויס.

במת"ס פריימן בביתר עילית עם המשפיע הרה"צ רבי אלימלך בידרמן.

הבמה המרכזית בלוד בפארק שער העיר ברחוב בעל התניא עם שמחה פרידמן בליווי תזמורתו של יוני אליאב.

שמחת בית השואבה המרכזית של עיריית באר שבע בחסות המועצה הדתית באולמי אודיסאה בעיר, עם תזמורתו של ישראל סוסנה והזמרים שלמה כהן ואבי אילסון. הכניסה חופשית.

בבית 'קנייני התורה' בבני ברק, עם הקלידן ליזור הופמן. בשיבת קהילות יעקב ברחוב יצחק שדה 5 בבני ברק, עם שימי קרייזמן ופיני אלחמיסטר.

בבית 'עטרת יוסף שלום' לצעירים במודיעין עילית, עם הזמר מוטי אברהם והקלידן מושי קץ.

בבית 'עטרת שלמה אריה' לצעירים בירושלים, עם עקיבא רוטמן ונחמן כהן.

בבית הכנסת המרכזי שיכון ה' ברחוב זבולון המר 16 בני ברק, בליווי הקלידן רולי מנדלזון.

בבית הכנסת אהל שמשון ברחוב בן פתחיה 4 בני ברק בשילוב מעמד הקבלת פני רבו לפוסק הגאון רבי עמרם פריד, בליווי הזמר אלעזר סאסלו והקלידן אליהו כהן.

בבית משכן התורה רחוב הלפרין פינת ברטנורה בני ברק, עם הקלידן-זמר אברימי גולדשטיין.

בבית 'בית דוד' לצעירים ברחוב בן זכאי בבני ברק, בליווי תזמורתו.

בבית נחלת שמואל נווה יעקב ירושלים, עם הזמר מאיר גולדשטיין בליווי תזמורתו של חנניה סונדרס.

בבית 'מ"ד של קהילת הפרושים בביתר עילית, עם הזמר שלמה גובי והקלידן נחמן גולדמן.

בבית הכנסת המרכזי ב"ד ברחוב חנה ירושלים, עם מקהלת מלכות, מוטי יזל, ומוטי גולדמן.

בבית קדוש יעקב לצעירים אשדוד, עם הקלידן שמוליק הופמן והזמר שמעון לייפער.

בבית 'מלכות התורה' במודיעין עילית, עם הקלידן רפי שטיין והזמר מוטי לייכטר.

בבית המדרש הגדול של חסידות ויזניץ בבני ברק כמידי ערב בליווי תזמורתו.

בבית המדרש הגדול של חסידות תולדות אהרן בשכונת מאה שערים בירושלים כמידי ערב בליווי מקהלת החסידות.

בבית המדרש הגדול של חסידות תולדות אברהם יצחק בשכונת מאה שערים בירושלים כמידי ערב בליווי מקהלת החסידות.

בבית המדרש טשאקווא ברח' הרב יעקב אדלשטיין 28 (פינת נהר הירדן) בבית שמש בליווי תזמורתו.

בבית המדרש 'חקל יצחק' ספינקא ברחוב בבית שמש, עם אפרים מרקוביץ יוסי ניילנדר ומקהלת מתקיין.

בבית 'תורת יעקב' ברחוב הנרייטה סולד 7 בת ים, עם הזמר שלמה אשר בליווי תזמורתו.

בבית 'ברכת שמואל' - ירושלים, עם הזמר שימי קפלן והקלידן שייע פריד.

בבית 'אוהל תורה' - רמות ירושלים, עם הזמר ארי וייס והקלידן הערשי קופמן.

בקהילת "בית אברהם" רחוב רוטשילד 164 פתח תקווה, עם הזמר והקלידן מוטי גלור.

בבית 'משכנות התלמוד' בפתח תקווה, עם הקלידן

צביקי מילר ותזמורתו.

בבית 'מערבא', עם דוד שם טוב ותזמורתו.

בבית 'כנסת חזקיהו' ברכסים, עם הזמר יוסי רוטנר והקלידן נתן הילסון.

בבית חמד לצעירים בראשות הגר"מ דרורי במבנה הישיבה החדש רח' הירקון פינת הקישון בבני ברק, עם אלחנן שטיינמן והקלידן יאיר בודנר.

בבית הכנסת מניין אברכים אופקים, עם מושי פרסברגר ותזמורתו.

בבית 'אבן האזל' לצעירים באלעד, עם הזמר אליהו לייפער והקלידן יצחק ויינשטיין.

בבית מאור אליהו טלז סטון, עם הקלידן והזמר אלקנה ברויער.

מוצאי שבת חול המועד סוכות

בבית גרודנא באשדוד, בהיכל הישיבה קרית פוניבו' אשדוד עם הקלידן ליזור הופמן והזמר מוטי לייכטר.

בבית 'הדרת תורה' בבני ברק, עם הקלידן רפי שטיין והזמר אלי וייס.

בבית קהילת משכן שי חיים רחוב הרב צבאן 11 נתיבות, עם הזמר שלמה אשר בליווי תזמורתו.

בבית הכנסת 'זיו יהודה' בני ברק, עם הזמר חיים עקשטיין ותזמורתו.

בבית אהל יעקב - משכנות התורה ברח' הלפרין 14 בני ברק, עם הזמר אליהו לייפער בליווי הקלידן יצחק ויינשטיין.

בבית בלאגיו בת ים, עם הזמרים קובי ברומר, מוטי וויס, איציק וינגרטן ואשר גבאי ותזמורתו.

בבית 'ארחות יושר' ברמות ד' ירושלים, עם הקלידן יעקב לדינסקי והזמר שייע לייפר.

בבית הכנסת בישוב הדרומי תפרת, עם הזמר שימי קפלן ותזמורתו.

בקהילת 'חפץ חיים' רחוב ביאליק 36 פתח תקווה, עם הזמר והקלידן מוטי גלור.

בבית ברסלב ברחוב אלשיך בבני ברק, עם בעל המנגן צביקה בנדר, נגן הקלרינט חיליק פראנק והזמר מושי דוידוביץ.

בבית הכנסת וילנא ברחוב רבי ברכיה 3 בית שמש בליווי הקלידן רולי מנדלזון.

בבית 'כתר תורה' בקרית יערים טלזטון בראשות הגר"א זיסקינד עם הזמר שלמה גובי והקלידן נחמן גולדמן.

בבית 'ברכת יצחק' באור יהודה בראשות הגאון רבי אבינועם פוסטבסקי ברחוב איילת השחר 1, עם הזמר זושא לנדסמן ותזמורתו של ישראל פריד.

בבית 'עטרת שלמה' נווה שאנן ברחוב הגליל 104 חיפה, עם בעלי המנגנים יוסי ברגר ואבי דרור.

בבית 'עטרת שלמה' לצעירים באחסים, עם יהודה שאטן ומושי כץ.

בבית 'עטרת שלמה' לצעירים באלעד, בליווי תזמורתו.

בבית 'מדרש יחיאל' בביתר, עם נפתלי דוד ותזמורתו.

בבית 'תורת חיים' (טורצ'ין) ברחוב משולם ראט 10 בבני ברק עם הזמר שולם וייג.

בבית 'עין-גנים' בבית-הכנסת "שארית-ישראל" ברחוב סביון 23 פתח-תקווה, עם מני כהן.

בבית דבר שמעון אלעד, עם הזמר ישי שפירא והקלידן אלקנה ברויער.

בבית צעירים נווה יעקב בירושלים, עם הקלידן והזמר נתן הילסון.

בהיכל ה'ארנה' בירושלים אירוע ענק לבני ישיבות חו"ל בהשתתפות גדולי הזמר החסידי.

בבית בית מאיר - תפרח באולם שעי"ת ת"ת שתילי זיתים בבני ברק עם הזמר סנדי דינקל והקלידן פסח איידנסון.

בבית 'כ"ג הליגמן בב"ב', עפ שלמה אלבוים ויוסף רכטשפר. בבית 'נ קהילת משך חכמה במודיעין עילית, עם נחמן אידלמן ותזמורתו.

בבית נתיבות יעקב בירושלים, עם מאיר גולדשטיין והקלידן מגדי וויס.

בבית 'באר מרדכי' במודיעין עילית, עם שמוליק לונגר ונחמן כהן.

בבית המרכזי בשערי חסד ירושלים, עם מושי פרסברגר ותזמורתו.

בבית ברסלב בב"ב, עם הזמר מושי דוידוביץ וחיליק פראנק ותזמורתו.

בבית רוממות התורה ברחוב סורוצקין 9 בבני ברק, עם

שימי קרייזמן ושרוליק הורביץ.

יום ראשון, ג' דחול המועד סוכות

בבית סלבודקה בבני ברק, עם חיים ברייר, הזמר שוכי גולדשטיין וחיים קירשנבוים.

בבית תושיה במושב 'תפרח' עם האורגניסט יוסי איזון והזמר מוטי לייכטר.

בבית כנסת יצחק-חדרה, עם נפתלי דוד והקלידן רובי פוירשטיין.

בבית 'נתיבות חיים' בבית שמש, עם הזמר מוטי גולדמן מקהלת מלכות בניצוחו של פנחס ביכלר ובעל המנגן אושי לנדסמן בתזמורת מורחבת.

בבית 'אור ישראל' לצעירים בפתח תקווה, עם הקלידן ליזור הופמן.

בבית 'אור אלחנן' בירושלים, עם הקלידן רפי שטיין ותזמורתו והזמר יהודה מנהיים.

בבית 'בית מאיר' בבני ברק, עם הקלידן צביקי רובין והזמר עקיבא גרומן.

בבית קפלן נתיב הדעת - רמות ירושלים, עם הזמר שימי קפלן והקלידן מוטי רוזנפלד.

בבית קפלן דעת אהרן - הר נוף ירושלים, עם הזמר ארי וייס עם הקלידן שייע פריד.

בבית 'תורה בתאפרתה' באלעד, עם עקיבא רוטמן ומושי מנדלסון.

בבית 'כנסת בית תפילה נווה יעקב ירושלים עם הזמר אשר ויינברגר ומקהלת 'נגינה'.

בבית ברכת מרדכי ברחוב קעניג 13, ביתר עילית, עם מקהלת מלכות, הלל מאיר, בליווי שימי סקלאר ותזמורתו.

בבית השואבה המרכזית בנתיבות שעי"ת מוסדות המאיר לארץ בראשות הגר"א אברג'ל עם הזמר יהודה מלכא בליווי תזמורתו של יוני אליאב.

בבית תורת חיים בירושלים ברחוב הרקמה 7, עם המלחין והבעל מנגן בנצי שטיין, יענקי לנדאו בליווי מקהלת 'מלכות'.

בבית 'קול תורה' לצעירים ברחוב הפסגה 32 בית וגן ירושלים, בליווי מוזיקלי של רולי מנדלזון ותזמורתו המורחבת עם הזמר יוני סילבר.

בבית 'יהודה אור יהודה ברח' יקותיאל אדם 31 אור יהודה, עם הזמר אליהו לייפער והקלידן אפרים זיאט.

בבית בית ספר סיני ביבנה, עם תזמורתו של דוד ביתן והזמרים יובל טייב ואריה קרלינסקי.

בבית הישיבה הגדולה החדשה מודיעין עילית ברח' שערי תשובה 16 עם הקלידן שמוליק הופמן והזמר מגדי בריכטא.

בבית 'תורת אליהו', שדרות בית שמאי, מודיעין עילית, עם הזמר אלי אברמוב והקלידן מיילך פריד.

בבית נחלת בנימין ברחוב משך חכמה 17 במודיעין עילית, עם שימי קרייזמן ותזמורתו.

בבית תורת אליהו רחוב דרור 1 רמת שלמה ירושלים, עם הזמר והקלידן מוטי גלור.

בבית 'דבי אליהו' בבית וגן ירושלים, עם הקלידן והזמר נתן הילסון.

בבית 'עטרת שלמה' לצעירים בביתר עילית, עם שיעלה הורביץ ומושי כץ.

בבית 'עטרת שלמה' לצעירים באופקים, עם יהודה שאטן ואושי איזון.

בבית 'אור אליעזר' לצעירים בבית שמש, עם חיליק רוטנברג ונחמן רוזנברג.

בבית הכוללים כתר תורה בראשות הגר"ש ש"ש גלאי ברחבת הסמינר רח' גולדה מאיר 1 בירושלים עם הזמר שלמה גובי והקלידן נחמן גולדמן.

בבית כרמי ישראל רחוב היקב 9 ראשון לציון, עם הזמר שלמה אשר בליווי תזמורתו.

בבית 'בית דוד' בירושלים, עם הזמר חיים עקשטיין והקלידן נשי רוזנר.

בבית 'שער אפרים' בראשון לציון בראשות הגר"מ נחשוני עם בעל המנגן צביקה בנדר.

בבית קהילות רמת אשכול ירושלים, עם הזמר שמעון לייפר והקלידן צביקי מילר.

בבית 'אשרינו' ברחוב אוסישקין, עם מקהלת הילדים חסידימלעך, שמחה אברמזיק ותזמורתו והזמר דייוויד טובי.

בקהילה החרדית בירוחם בחצר ישיבת ירוחם בשעה 17:00 שירת המונים 'שירושיר' בניצוחו של ישראל סוסנה ולאחמ"כ שמחת בית השואבה.

שמחת בית השואבה בחצר הקודש בעלזא | צילום: שוקי לרר

בית המדרש של חסידות מודו"ץ ברחוב חבקוק בבני ברק, עם מקהלת ביאלא. בקהילת יוצאי חברון בפתח תקווה, הקפות שניות מיד בצאת החג עם בעל המנגן צביקה בנדר. ישיבת משכנות התורה בב"ב, בליווי תזמורת. ישיבת 'דעת חיים' בבית וגן ירושלים, בליווי תזמורת. בישיבת היישוב בת"א בליווי תזמורת. הישיבה הגדולה קנין דעת בבית שמש, בליווי תזמורת. ישיבת 'עטרת יוסף' לצעירים ברחוב חגי בבני ברק עם יהודה שאטן ושימי ברזבסקי. ישיבת 'באר התלמוד' ברחוב מלכי ישראל בירושלים, עם הקלידן רפי שטיין והזמר יהודה מנהיים. בשכונת נווה יעקב בית כנסת קהילות יעקב רחוב וינוגרד 1 עם הזמר מוטי איידנסון בליווי הקלידן פסח איידנסון ואמן הקלרינט בלטי. בביהמ"ד אהל נחמיה בב"ב בראשות הגר"מ גרוס, עם הקלידן שמוליק הופמן. בקהילת רבי עקיבא בברכפלד, עם בעל המנגן צביקה בנדר. בבית כנסת 'קהל חסידים' ברחוב שולזינגר 3 פתח תקווה מחצי שעה לאחר צאת החג עד השעות הקטנות של הלילה, עם הזמר והקלידן מוטי גלור. ישיבת 'באר מרדכי' ברחוב משך חכמה 1 מודיעין עילית בליווי תזמורת. ישיבת 'סודות התורה' בתל אביב, בליווי תזמורת. ישיבת 'ברכת דוד' בית שמש עם הזמר סנדי דינקל והקלידן יוסי אייזן. במוסדות הצדיק מרעננה ברחוב אבן גבירול 20 רעננה, עם הזמר שלמה אשר בליווי תזמורת מורחבת. בביהמ"ד הגדול בני הישיבות בראשות הגר"א זכותא ברחוב זבוטינסקי 67 בני ברק, בליווי כלי נגינה. ביהמ"ד הגדול דחסידי ברכפלד, עם יואלי דוידוביץ עם נחמן פראנק ותזמורת. בבית הכנסת מניין אברכים אלעד, עם נחמן אידלמן ואושי אייזן. בבית הכנסת בית שמואל בי"ש, עם שמעון לייפער והקלידן מנדי וויס. ישיבת חכמת שלמה וינר ירושלים, עם שרוליק מילר והרשי פרידמן. האירוע המרכזי רמות ירושלים-הזמר עקיבא רוטמן והקלידן מושי ברנדמרק. בית הכנסת נחלת יוסף אופקים, עם מושי פרסברגר ומושי קורנבליט. בבית הכנסת 'זיו יהודה' בבני ברק, עם הרשי אייזנבך ותזמורתו. בבית הכנסת חניכי הישיבות אחוזת יערים טלז סטון, עם הזמר והקלידן אלקנה ברוער. בביהמ"ד סאטמר ברחוב יואל בירושלים, עם הקלידן שרוליק דייטל ומקהלת החסידות. אצל הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטר הזמר מושי דוידוביץ והקלידן יואלי מרקוביץ עם הנשפן חיליק פראנק. תודת המערכת למפיק האירועים ואיש היח"צ יוסי פרנקל על סיועו בהבאת הנתונים

תזמורת. ישיבת 'אור החיים' בירושלים בראשות הגאון רבי ראובן אלבו, אלפים מכל קצוות הארץ נוהרים לישיבה. בשכונת שערי חסד בירושלים, עם הבעל מנגן בנצי שטיין, מקהלת 'נשמה' ושמחה אברמציק. קהל עדת ירושלים 'המתמידים' ברחוב מנחת יצחק בירושלים, הקפות המרכזיות, עם גדולי הזמר החסידי. בביהמ"ד שומרי אמונים - קרית גת, מקהלת מלכות, ודובי מייזלס מארה"ב. ישיבת 'מאור התורה', ברחוב דוד ילין - ירושלים, עם הזמר יוני ברגר והקלידן אשר גבאי. ישיבת 'נתיבות חכמה' - וולפסון בבית וגן ירושלים, עם הזמר מנדי וויס ומושי מנדלסון. ישיבת 'אור ישראל' בפתח תקווה, עם יענקי רובין ומקהלת 'מלכות'. ישיבת 'בית מתתיהו' בבני ברק, עם הזמר שמחה בירנהק והקלידן יענקי לנדאו ותזמורתו. ישיבת 'תורת זאב' - סולבייצ'יק בבית שמש, בליווי תזמורת. ישיבת היכל יצחק (לנדא) ירושלים, עם נפתלי דוד והקלידן צביקי לוקר. ישיבת 'ברכת אפרים' בבני ברק, בליווי תזמורת. בישיבה הגדולה בקרית ספר, עם הזמר שלמה גובי והקלידן חיים ברנשטיין. ישיבת 'אתרי' בירושלים עם משה דוד וייסמנדל ותזמורת. ישיבת 'פורת יוסף' בעיר העתיקה, בליווי תזמורת. ישיבת אהל יוסף ירושלים, עם הזמר נפתלי ברוין והקלידן נתן הילסון. ישיבת 'בית הלוי' בראש העין עם הזמר עוזיאל דייטש ממקהלת 'נשמה' והקלידן חיים מאיר הרטמן יחד עם הקלרינט שרגא פרנק. ישיבת 'זוהר התורה' בירושלים, עם הזמר מיילך פויגל, מקהלת 'נגינה' והקלידן שלומי סגל. ישיבת 'עטרת ישראל' בקרית הישיבה במודיעין עילית, עם הזמר שימי קפלן ומקהלת נגינה והקלידן מושי שרמן. ישיבת 'בית שמעיה' בבני ברק, בליווי תזמורת. ישיבת 'אור לציון' בגוש 80 בירושלים, בליווי תזמורת. ישיבת 'אבני נזר' בביתר עילית, בליווי תזמורת. ישיבת לב אליהו - דרכי דוד בית שמש עם הזמר סנדי דינקל והקלידן יוסי אייזן. ישיבת 'אוהל יוסף' היכל צבי בבני ברק עם הזמר חיים עקשטיין והקלידן מיילך זולדן. ישיבת 'רכסים', בליווי תזמורת. ישיבת רבינו חיים עוזר בבני ברק, עם הקלידן יאיר בודנר והזמר אלחנן שטיינמן. ישיבת 'תפארת ישראל' בהיכל הישיבה בגבעת שאול בראשות הגאון רבי ישראל מאיר דרוק תתקיים מעמד הקפות שניות המסורת בניצוחו בעל המנגן ר' איציק אייזנשטט עם זמר אורח בהפתעה. ביהכנס"ס אבן ישראל ברח' חי טייב בב"ב, עם הזמר אריה קרלינסקי והקלידן מיכאל זריהן. הקפות שניות בנתניה בקהילה של הרב משה בן משה, עפ הזמר שמוליק גלבר ותזמורתו של מנחם וולפין. בחצר חסידות נדבורנה בקריה בבני ברק, בליווי מקהלת החסידות.

הקהלת פני רבו אצל הגר"א סאלים בירושלים, מקהלת 'נשמה', עם שמוליק סוכות ומשה דוד וייסמנדל. כאולם אבני חן - ביתר עילית, עם משה קליין אברומי וינברג והקלידן אשר גבאי. שמחת בית השואבה המרכזית באופקים ברחבת הענק שעל יד מגרש הטניס רחוב דרך חב"ד, עם הזמרים מנדי ג'רופי ואלחנן שטיינמן בליווי תזמורת מורחבת של ישראל סוסנה. בבני ברק בראשות הר"צ רבי חיים יוסף בידרמן אב"ד לעלוב בביהמ"ד לעלוב ברחוב רבי עקיבא 65 בעיר. איגוד קהילות רמת אשכול, עם שמעון לייפער וצביקי מילר. בית הכנסת 'בית תפילה' בקרית ספר, עם מוטי אברהם והקלידן מנדי וויס. ישיבת 'נר זרח' עוצם, עם מאיר גולדשטיין ושמוליק לוטרמן. ישיבת תפרח הקטנה, עם יודי אברומוביץ ויוסי קלפהולץ. הישיבה הגדולה החדשה מודיעין עילית מנדי ברכפלד ושמוליק הופמן. בבית הכנסת מניין אברכים ברחובות, עם הרשי פרידמן ותזמורתו. ביאלה הטיש המרכזי-נחמן כהן ומקהלת החסידות. בית המדרש ברסלב בברכפלד, עם יואלי דוידוביץ ונחמן פראנק ותזמורתו.

יום שני, ד' דחול המועד סוכות

ישיבת מיר בשכונת בית ישראל בירושלים, בליווי תזמורת ובהשתתפות הנגיד ר' שלמה יהודה רכניץ. ישיבת 'עטרת שלמה' בקרית הישיבה בראשון לציון עם הזמר מנדי וויס, מקהלת 'מלכות', והקלידן אושי לנדסמן. ישיבת חברון בגבעת מרדכי ירושלים, עם בני לאופר והזמר מושי וולס בליווי מקהלת 'קאפלה'. ישיבת 'פורת יוסף' גאולה עם הקלידן רפי שטיין והזמר הרשי אייזנבאך. ישיבת 'כנסת יחזקאל' - אטינגר באלעד, עם הזמר חיים עקשטיין ושמוליק לוטרמן. אולמי פביליון בירושלים, עם ישי ריבו, ישי לפידות, מרדכי שפירא, גד אלבו, ומקהלת ידידים העולמית לצד אמנים נוספים במסגרת ארגון 'מנוחה וישועה' למשפחות המלחמה. כולל הלפרין ברחוב מהרש"ל בני ברק, עם הקלידן-זמר אברמי גולדשטיין. כמושב זבדיאל ברחבת בית הכנסת יד יוסף, שמחת בית השואבה מרכזית עם הזמר שלמה אשר בליווי תזמורת. שמחת בית השואבה והכנסת ס"ת לקהילת אורחות חיים - רמות ירושלים, עם הזמר שימי קפלן והקלידן יוסי אייזן. מופע ענק ליוצאי תימן והקהלת פני הגר"ש מחפוד בבניני האומה עם גדולי הזמר חיים ישראל, משה לוק, ציון גולן, משה דוד וייסמנדל, אלחנן שטיינמן, משיח אביב, יצחק חגירה, הראל סעד, דניאל זנדני, ניהול מוזיקלי: ישראל סוסנה. בנתבות ליד פייס נתיבים, הזמר אלי הרצליך עם הקלידן אשר גבאי. בעמנואל עם הזמר מרדכי שפירא מארה"ב בליווי תזמורתו של יוני אליאב. בביהמ"ד ספינקא ברחוב דונולו בבני ברק, עם הזמר שלמה גובי והקלידן יענקי ליברמן. קהילת 'אורחות איש' בבניין החיידר בהר נוף בירושלים, עם בעל המנגן צביקה בנדר. בבית הכנסת 'קדושת פנחס' ברחוב נועם אלימלך 1 בביתר עילית, עם הזמר יוסי קראוס והקלידן מושי קץ בליווי נגנים. ככולל היכלי התורה בראשות הגאון רבי שלום מאיר סיאני בנווה יעקב, עם הזמר שלום וועג והקלידן מרדכי הס. בישיבה של הרב כהנא בפתח תקווה, עם הזמר והקלידן מוטי גלור.

יום שלישי, - ליל השענא רבא

שיח סוד - בניני האומה בירושלים, עם זאנוויל וינברגר, מקהלת מלכות בניצוחו של פנחס ביכלר, בני לאופר ותזמורתו. בשעה 12:00 בצהריים. בבית המדרש 'דברי חיים' ברחוב חולדה הנביאה 10 בני ברק, עם הקלידן-זמר אברמי גולדשטיין. בקבר דוד המלך אושפיזין של דוד עם הזמר חיים עקשטיין ורפי שטיין. ברחבת תיכון המר ברחוב בורוכוב 10 בת ים, עם הזמר שלמה אשר בליווי תזמורת. שמחב"ה הקבלת פני רבו והכנסת ספר תורה בבית הכנסת של הראשל"צ הגר"מ עמאר ברמת אשכול בירושלים, עם בעל המנגן צביקה בנדר ונגן הקלרינט דוד קליגר.

מוצאי שמחת תורה - הקפות שניות

ברחבת הכותל יתקיימו הקפות שניות חגיגיות בליווי תזמורת ולמעלה מ-100 ספרי תורה. בית מנחם בכפר חב"ד, הקפות שניות מסורתיות בליווי

מתכונים לחג הסוכות

צילום וסטיילינג: קרן ביטון כהן

אופן ההכנה:

- מחממים את השמן על אש בינונית ובמחבת עמוקה וגדולה. מוסיפים את השום, הפלפל החרוף ומטגנים קלות
- מכניסים את העגבניות והתבלינים, מערבבים היטב ומבשלים כרבע שעה
- שוברים את הביצים בכלי נפרד ומוסיפים לתבשיל בעדינות כל ביצה בנפרד
- לאחר שהחלבון מתייבב מעט, מוסיפים את פרוסות הקבנוס (אני חתכתי פרוסות "אלכסוניות" עבות ומבשלים יחד כ- 5 דק' נוספות)
- מסירים מהאש ומגישים עם לחם המתכון בשיתוף אתי בטיטו מתכונאית

שקשוקת קבנוס מקסיקני

אוהבים שקשוקה? מה דעתכם להכניס לשקשוקה שלכם קצת "בשר"? קבלו מתכון לשקשוקה פיקנטית במיוחד מעגבניות וקבנוס מקסיקני של מעדני יחיעם. השתמשו בחומרי גלם טריים והגישו עם כיכר לחם, חלה או לחם ביתי.

מצרכים (לכ-2 מנות):

- 1 חבילת קבנוס מקסיקני חריף דק דק או קבנוס קלאסי
- 4 ביצים בטמפרטורת החדר
- 4-5 עגבניות בשלות קצוצות גס או מגורדות
- 1 פלפלון אדום חריף שלם או 1 פלפל צ'ילי קצוץ
- 3 שיני שום קלופות וקצוצות
- 1/4 כוס שמן זית
- 1 כפית פפריקה מתוקה
- 1/2 כפית פפריקה חריפה
- 1 כפית מלח

גשם וקר שם בחוץ?! מזג האוויר קריר, אין יותר כיף מלהישאר בבית, וזה הזמן המתאים לדברי ליאת יגר בעלת קבוצות להרזיה ופעילות גופנית, להכין מרק טעים לשמירה על תזונה נכונה וחיים בריאים. "אחד מהמאכלים החיוניים בתזונה נכונה הוא המרק, כאשר במשך השנים, השכלנו להבין שלמרק יש יתרונות רבים, הוא משיב, טעים ויכול להכיל ערכים קלוריים נמוכים בעוד שהוא מכיל הרבה חלבונים וסיבים תזונתיים. לכן, כחלק מתזונה בריאה כדאי לשלב מנת מרק אשר מכילה ירקות. בנוסף, תזונה נכונה מחזקת את המערכת החיסונית ותורמת להרגשה כללית טובה, כאשר לרוב, הכנת המרק פשוטה אך יש להצטייד מראש ברכיבים איכותיים ובעלי ערך תזונתי גבוה", מדגישה יגר ומציעה 2 מתכונים טעימים ודלי קלוריות שיחממו לכם את החורף:

מרק חומוס ועלי מנגולד לחלק ל-10 מנות / כל מנה 96 קלוריות

- לחתוך את הבצלים לירחים.
- להפריד את החלק הלבן והירוק של המנגולד, לקצוץ את החלק הלבן.
- לחתוך לקוביות את שורש הסלרי או לקצוץ את גבעולי הסלרי.
- לטגן את הבצל והחלק הלבן של המנגולד למשך כ- 5 דקות.
- להוסיף את הסלרי והשום ולהמשיך לטגן כ- 5 דקות על להבה בינונית.
- להוסיף את גרגרי החומוס, לערבב ולהוסיף את המים או הציר.
- לבשל עד ריכוך החומוס ואז להוסיף את החלק הירוק של עלי המנגולד, הלימון, המלח והפלפל.
- אפשר לטחון את כל המרק או חלק ממנו בעזרת "בלנדר מוט".

מצרכים:

- 2 כוסות גרגרי חומוס
- 2 כפות שמן זית
- 3 בצלים
- 2 חבילות עלי מנגולד
- 1 שורש סלרי או 4 גבעולי סלרי
- 3 שיני שום כתושות
- מים או ציר ירקות לכיסוי הירקות והקטניות
- מיץ מ- 2 לימונים
- מלח ופלפל לפי הטעם

אופן ההכנה:

- להשרות את גרגרי החומוס במים למשך הלילה (או לקחת מסנפרוסט).

מרק בטטה 114 קלוריות למנה

מצרכים:

- 4 בטטות גדולות מקולפות
- 2 גזרים
- 1 בצל
- מלח + פלפל
- טימין

אופן ההכנה:

מקלפים את הבטטות+ הגזר, חותכים אותם לקוביות מקלפים את הבצל וחותכים אותו לקוביות מוסיפים טימין וממלאים במים לאחר שהבטטה והגזר מתרככים, טוחנים את הכל ומוסיפים מלח+ פלפל אפשר להוסיף פפריקה חריפה/ מתוקה ניתן לקצוץ עירית מעל

אפייה: 20-25 דקות, תנור מחומם ל-180 מעלות

חומרים ל-24 לחמניות:

- 120 מ"ל (2/1 כוס) מים חמימים
- 2 כפות שמרים יבשים
- 120 גרם חמאה מלוחה רכה
- 90 גרם דבש
- 3 ביצים
- 240 מ"ל (1 כוס) חלב חמים
- 625 גרם (5 כוסות) קמח לחם מלא 100% מתוצרת הטחנות הגדולות של א"י
- 1/2 כפית מלח

אופן ההכנה:

- מערבבים מים חמימים ושמרים בקערה קטנה או במד ליטר ומניחים בצד לתסיסה.
- שמים חמאה מלוחה ודבש בקערת מיקסר עם וו גיטרה ומערבבים היטב.
- מוסיפים את הביצים, דואגים לנקות עם לקקן את צידי הקערה במהלך הערבוב.
- מוסיפים את השמרים התוססים במים ואת החלב החמים.
- מוסיפים 563 גרם (4.5 כוסות) קמח ומערבבים עד שמתחיל להיווצר בצק.
- מחליפים את וו הגיטרה לוו לישה. ממשיכים לערבב כ-2-3 דק' ואם צריך, מוסיפים לאט את שאר הקמח. הבצק שיתקבל יהיה דביק אבל לא נוזלי.
- מוסיפים את המלח וממשיכים ללוש עוד כ-3 דק'.
- הבצק מוכן כאשר מעבירים אצבע הבצק נמשך אך לא נשאר על האצבע.
- מעבירים את הבצק לקערה, מכסים במגבת נקייה ומניחים בצד לתפיחה, למשך שעה.
- בינתיים משמנים תבנית בגודל 23x33 בחמאה מלוחה ומניחים בצד.
- כאשר הבצק מכפיל את נפחו מוציאים מהקערה למשטח נקי ולשים דקה. מכסים את הבצק במגבת ומניחים בצד למנוחה למשך כ-3 דק'.
- מחלקים את הבצק ל-24 חלקים ומעצבים לכדורים. מסדרים את הכדורים בתבנית, מוודאים שהכדורים נוגעים קלות אחד בשני (דבר זה ייתן מרקם אוורירי ומיוחד בקצוות הלחמניות).
- מכסים במגבת נקייה ומניחים בצד לתפיחה למשך שעה, עד לכ-4/3 מהגובה.
- אופים 20-25 דקות בתנור שחומם מראש ל-180 מעלות, עד לקבלת גוון זהוב.
- מוציאים מהתנור ומורחים בחמאה מלוחה מומסת

בריא ונחטף במיוחד על ידי הילדים. המתכון ל-10 יחידות להכנה על הגריל או בתנור.

מצרכים:

- החומרים לקציעות:
- 4 קופסאות טונה עם לימון מסוננות
- 3 פרוסות לחם רטובות וסחוטות
- 3 ביצים גדולות
- 3 שיני שום
- בצל גדול
- מלח לפי הטעם

אופן ההכנה:

- מרסקים במעבד מזון את הלחם, השום, הבצל, הביצים והמלח
 - מוסיפים את הטונה, ומערבבים היטב
 - יוצרים קציעות עגולות בידיים רטובות ומשטחים מעט --- לגריל ' מניחים על גריל חם ומשומן את הקציעות. --- לאפיה בתנור ' מניחים בתבנית על נייר אפיה
 - אופים בחום 180 כ-20 דק'.
 - להגשה בלחמניות המבורגר מיני - מניחים על הלחמניה מיונז וקטשופ, עלי חסה שטופים, פרוסות בצל סגול, מלפפון חמוץ פרוס, פרוסות עגבנייה והמבורגר.
- המתכון באדיבות "טונה סטארקיסט"**

מצרכים ל-20 חטיפים (תבנית 20*30):

- 3/2 כוסות קוואקר שלם
- 2/1 כוס סוכר חום
- 3/1 כוס קמח מלא
- 2/1 כפית מלח
- 2/1 כפית קינמון
- 1 כוס אגוזים
- 4/3 כוס חמוציות/ צימוקים
- 3/1 כוס טחינה
- 4/1 כוס דבש טהור/ סילאן טבעי
- 70 גר' חמאה מומסת
- 1 כף מים

אופן ההכנה:

- מחממים תנור ל-180 מעלות.
- בקערה גדולה מערבבים את כל החומרים היבשים- קוואקר, סוכר חום, קמח מלא, מלח, קינמון, אגוזים וצימוקים/חמוציות.
- בקערה נפרדת מערבבים היטב את כל החומרים הרטובים- טחינה, דבש/סילאן, חמאה ומים.
- שופכים את התערובת הרטובה לתערובת היבשה ומערבבים היטב עד שנוצרת מסה אחידה.
- מעבירים לתבנית מרופדת בנייר אפייה, משטחים ומהדקים היטב.
- אופים בתנור למשך 25-30 דקות, עד שהצדדים משחים.
- מוציאים מהתנור ומצננים לחלוטין.
- חשוב לא לחתוך לפני שחטיפי האנרגיה מתקררים לגמרי.
- חותכים לקוביות/מלבנים.
- אורזים ושומרים בכלי אטום למשך שבוע.

תנובה
אלטרנטיב

לקפה שבין
הסעודות

WHITE

משקה שיבולת שועל
בטעם הכי קרוב לחלב

גל אורן לרנר ספס BS
התמונה להמחשה

למהדרין יש
תנובה

פרווה

בהשגחת הבד"ץ
שירושלים
ועירייה החרדית